

Rengøringen set indefra

– som personalet
oplever det

Side 12

Topscorer

Gentofte Hospital
er det reneste i
hovedstadsområdet
Side 6

Stressramt sosuhjælper klarer kørestolen

SYGDOM OG ARBEJDE BEHØVER IKKE AT UDELUKKE HINANDEN

Sygdom er en alvorlig sag, og vi kan alle blive ramt. Men vidste du, at mange langvarigt syge gerne vil fortsætte på jobbet – og godt kan? Måske med tilpassede arbejdsopgaver eller på nedsat tid. Man kan

nemlig godt have en masse at byde på, selv om man er syg. Aktivitet og kontakt til kolleger og arbejdsplads kan faktisk være afgørende, når det gælder den syges muligheder for at vende tilbage.

SYGMEDJOB.DK

Skal sænke kravene til mig selv

Jeg har meget svært ved at nå arbejdet. Min leder siger, jeg skal sænke kravene til mig selv. Hvad kan jeg gøre, spørger en læser. **Panelet svarer side 36**

Fra deltid til fuldtid

Inden for de næste 10 år bliver der brug for flere ansatte i ældreplejen. Hvis flere valgte fuldtid, kunne en del af huller blive fyldt. Hvad skal der til for at gøre det attraktivt at gå op i tid?

Tema side 16

Dørhåndtag er vigtigere end nullermænd

Gentofte Hospital er det reneste i hovedstadsområdet. Forklaringen er ansvar, uddannelse og Insta 800 – et system, der overlader en masse beslutninger til medarbejderen selv

side 6

Jeg skal give eleverne madmod

Elever på Amager Fælled Skole laver hver dag et varmt måltid mad til skolekammeraterne – sammen med Sebastian Nielsen, der er selvlært kok

side 9

Hyggeligt

Børnene i Ungdomsgårdens Vuggestue i Brønshøj er velkomne i køkkenet. De kan sagtens skrælle en gulerod eller en kartoffel

side 43

Også i dette nummer

Beskidte hospitaler
Dennis K. Robin Hood må i sving igen
I Shanes Verden. Se billederne
Droppede FOA – men fortrød

side 12

side 24

side 25

side 28

En sur klud i ansigtet

Rengøringen på hovedstadens sygehuse har igen fået dumpekarakter i en rapport fra et uvildigt kontrolfirma. Kun hvert fjerde rum bliver godkendt. Især operations- og intensivstuerne er for uhumске.

Lige så alarmerende afsløringer kan vi ikke bringe fra landets øvrige regioner. Ikke fordi alt er skinnende rent der. Men fordi disse regioner ikke ønsker – eller tør – måle standarden.

For det er en grim viden at ligge inde med. Snavs og bakterier kan i værste fald tage livet af en svag patient.

Det ved rengøringspersonalet, som må opleve rapporten som en sur klud i ansigtet. Trods et stigende antal patienter bliver de færre om at gøre rent. Men selv om besparelser og dårlig vedligeholdelse ofte bærer skylden, er det meget svært ikke at lade sig påvirke som ansat. Ikke mindst hvis man for tit må gå på kompromis med sin egen faglighed og anstændighed.

Region Hovedstaden afsatte sidste år ekstra 18 millioner kroner til hospitalsrengøring, men pengene samler stadig snavs. Kom så i gang med at fordele de penge. Det kan kun gå for langsomt. ■

Venlig hilsen
Gitte Hejberg,
chefredaktør

Fra december til februar har FOA fået flere erhvervsaktive medlemmer, mens antallet af efterlønnere og pensionister er faldet. Det giver et samlet fald på 0,01 procent.

FOAS NØGLETAL

Er du privatansat?

Ansatte i private virksomheder skal stemme om de nye overenskomster. Hvis du er privatansat og ikke har modtaget afstemningsmaterialet, så henvend dig straks i din FOA-afdeling.

Ingen lønnedgang

I nogle medier har man kunnet læse, at de offentligt ansatte her og nu skal betale penge tilbage til deres arbejdsgiver. Det er ikke rigtigt. Men hvis du er ansat i en kommune, bliver din lønstigning mindre end forventet, og hvis du er ansat i en region, får du ingen lønstigning i denne omgang.

Årsagen er den såkaldte reguleringsordning, der regulerer offentligt ansattes løn i forhold til de privatansattes. ■

Se *Lønmagasinet*, som er udsendt sammen med dette blad. Se også www.foa.dk/loenregulering

Nærlige. Vi bragte historien om det nærlige godsejerpar og deres filippinske hushjælp i december 2008.

Godsejer måtte til lommen

Godsejerparret på Stampenborg Gods så ingen anden udvej, da FOA truede dem med en retssag: De tilbød deres tidligere filippinske hushjælp, Isabel Lagang, 50.000 kroner som en del af et forlig.

De 50.000 kroner er først og fremmest tilbagebetaling af en del af den alt for høje husleje, Isabel betalte for at bo på godset, mens hun knoklede for godsejerparret fra tidlig morgen til sen aften.

Ud af en månedsløn på 17.000 kroner, forlangte hendes arbejdsgivere nemlig, at hun afleverede 8.000 for at dele en lille treværelses lejlighed med en au pair-pige.

Forbundssekretær i FOA *Jakob Bang* er godt tilfreds med sagens udfald.

»Det viser, at det nogle gange godt kan betale sig at være stædig og stå på sin ret,« siger han. ■

»Se, mine venner, foråret er kommet; Jorden har glad modtaget solens favntag, og snart skal vi se resultaterne af deres kærlighed.«

SITTING BULL

Vær med, når FOA lufter fanerne den 1. maj. På FOAs hjemmeside kan du se, hvad der sker i din afdeling.

WWW.FOA.DK/1-MAJ

POLFOTO

Så er freden forbi

Den hårde vinter har sikret de knap en million danske pollenallergikere en længere pollenpause end normalt. Men med forårets komme er det igen tid til at studere dagens pollental.

I april er det pollen fra birk, der topper og giver kløende øjne og nysende næser.

Selvom det er umuligt helt at undgå pollen, kan du med visse forholdsregler slippe uden om de

værste symptomer. Vigtigst er det at sørge for en effektiv medicinsk behandling og at holde øje med dagens pollental, som du kan få på din mobiltelefon. Du sender en sms med teksten MOB POL til 1940 og henter programmet 'Dit Mobile Pollental' til din telefon. Det koster et engangsbeløb på 20 kroner. ■

Mere på www.astma-allergi.dk

Private overenskomster til afstemning

FOA har forhandlet overenskomster med de private arbejdsgivere. På enkelte områder er der blevet enighed, for eksempel for pædagogmedhjælpere og handicapshjælpere. På andre områder som fritvalgsfirmaer, buschauffører og portører på privathospitaler kunne man ikke blive enige. Her dækker forligsmandens mæglingforslag, som de berørte medlemmer stemmer om. Afstemningsmaterialet bliver fremsendt til de medlemmer, der er omfattet af de private overenskomster. Hvis du er ansat efter en privat overenskomst og ikke modtager materialet, så henvend dig til din lokale FOA-afdeling. ■

Læs meget mere på www.foa.dk/ok10

Genbrugs

På www.samvirke.dk er der masser af ideer til kreativt genbrug – lige fra hvordan man laver et bruseforhæng af bobleplast eller en taske af kaffeposer til de mere simple, der bare handler om at spare ressourcer. Elinor Poulsen, Tune, har blandt andet dette forslag: »Når jeg har haft gæster, tager jeg de pæneste servietter fra og lægger dem i en plastikkasse under vasken. Jeg bruger dem til at tørre vasken, lægge en serviet i vasken, når jeg skræller kartofler, frugt og så videre i stedet for køkkenrulle. Den bruger jeg faktisk kun til mad, så jeg sparer mange penge.« ■

Brug knolden

Kartofflen har desværre trange kår. Vi spiser ikke så mange, som vi plejer – og som vi burde.

Kartofflen er nemlig sund (hvis ikke den bliver friturestegt eller dynget til med for meget sovs), og den er miljøvenlig. Kartoffelavlere og pakkerier inspirerer på www.brugknolden.dk til, at vi genopfinder kartofflen og bruger den til både mad og sjov. For eksempel lancerer selskabet et sæt undertøj med kartoffeltryk og præsenterer os for nye retter som kartofler i kokosmælk eller kartoffelpizza. ■

Boller op

Der er stadig penge at spare ved at bage selv, men har man ikke lige tid til det, kan man godt købe boller i en udmærket kvalitet i supermarkedet, fortæller Forbrugerrådets blad, Tænk. Brødfabrikkerne er begyndt at komme mere groft mel i nogle af bollerne, så deres næringsværdi er helt o.k. Men bladet advarer også om, at brune boller ikke nødvendigvis er sundere end hvide. De er muligvis bare farvet med sirup for at se sundere ud. ■

Prisbevidste forbrugere

Danskernes indkøbsvaner har ændret sig på grund af finanskrisen. I dag mener en tredjedel af danskerne, at prisen er vigtigst, når de vælger fødevarer. Det viser en undersøgelse, som Landbrug & Fødevarer har fået foretaget. Det er flere end dobbelt så mange som for tre år siden, da kun 15 procent sagde, at prisen var vigtigst. ■

Dørhåndtag er vigtigere

Topscorer. Gentofte Hospital er det reneste i hovedstadsområdet. Forklaringen er ansvar, uddannelse og Insta 800.

Af **Ingrid Pedersen**
Foto: **Jørgen True**

Der var fælles morgenkaffe fra ledelsen, da de ansatte på Gentofte Hospital blev mestre i hospitalsrengøring. Region Hovedstaden havde bedt et eksternt konsulentfirma om at undersøge rengøringsstandarden på regionens hospitaler, og det viste sig, at på Gentofte Hospital blev 70 procent af alle undersøgte rum godkendt. Det var væsentligt over regionens øvrige hospitaler – på trods af, at Gentofte også er det ældste hospital og på mange måder nedslidt.

De bruger ikke flere penge end andre på rengøringen, og det har altid været hospitalets eget personale, der har stået for rengøringen.

Ansvar til medarbejderne

Den hurtige forklaring på succesen hedder Insta 800. Det er et system, der giver medarbejderne et stort ansvar. Det blev indført 1. januar 2008 og afløste et andet system, der hedder Programmeret Rengøring. Forskellen er, at det gamle system nøje fastlagde, hvor ofte gulvet skulle vaskes og lamperne tørres af. Det nye system overlader en masse vurderinger og beslutninger til rengøringsmedarbejderen selv.

»Det er vigtigt at forstå, at kontaktpunkter som dørhåndtag er vigtigere end nullermænd på gulvet,« fremhæver serviceleder *Louise Lindelof* og understreger, at fagligheden blandt personalet er vigtig.

»Rengøring er et fag, man skal lære,« siger hun.

Hvert rum har en kvalitetsprofil, og den fastlægger, hvor mange urenheder, der må være. Men vurderingen af, hvordan arbejdet skal gøres, er overladt til den enkelte.

»Når jeg kommer ind på en stue, kigger jeg mig omkring og tager stilling til, hvad det er nødvendigt at gøre i dag,« forklarer *Donata Bytoyi*, der gør rent på en medicinsk afdeling.

Alle medarbejderne har deres egne ansvarsområder, og de har nogle faste rutiner for at gennemgå og kontrollere hinandens arbejde. Det giver en god erfaringsudveksling, og det samme gør de område-møder, de har to gange om måneden.

Husk alt

Samtidig med at det nye rengøringsystem blev indført, kom alle medarbejdere i dagvagt på kursus, for der er meget, de skal lære, når de pludselig selv skal tage stilling til, hvor det er vigtigt at vaske af. Der bliver konstant fulgt op med supplerende kurser.

Det skete også, da der var risiko for spredning af Clostridium-bakterien.

»Da lærte vi, at når vi skulle gøre rent på en stue, hvor en patient ligger isoleret, skal vi tage alt med derind, så vi ikke spreder smitte, fordi vi skal ud at hente noget,« forklarer *Donata Bytoyi*.

Rengøringspersonalet ved også, hvad de skal gøre, efter de har været på stuen, så de ikke ubetænksomt bringer smitten videre.

Frygter faldende standard

Til konkrete rengøringsopgaver er det blevet pålagt at bruge et produkt, der indeholder klor. I den forbindelse er udarbejdet en brugsanvisning til alle medarbejdere, så de ved, hvordan produktet skal håndteres.

Rengøringsfunktionen er arbejdsmiljø-

Betydning. »Vores direktion har stort fokus på rengøringen,« siger serviceleder *Louise Lindelof*.

certificeret, så det er en vigtig del af arbejdet løbende at informere medarbejderne om, hvordan de skal undgå at komme til skade.

Fællestillidsrepræsentant *Liselotte Nielsen* er lidt bekymret for, om den gode rengøringsstandard kan holdes, for åbningen af en nybygning på 14.000 kvadratmeter

har kun medført to nye medarbejdere i rengøringen.

»Og vi gør i forvejen rent på et areal, der svarer til 8-10 parcelhuse om dagen – hver,« siger hun.

Et gammelt, nedslidt hospital

De bruger moderne rengøringsmetoder og -artikler, der blandt andet betyder, at der anvendes små mængder af rengøringsmidler.

»Det har den kedelige effekt, at patienterne ikke kan lugte, at her er rent. For mange forbinder lugten af rengøring med bestemte kemikalier,« siger hospitalets vicedirektør, *Torben Laurén*.

Også han er stolt af hospitalets høje standard. Men han fremhæver, at man ikke skal hvile på laurbærene.

»Der er tale om et temmelig nedslidt, gammelt hospital, som er svært at holde rent,« siger han og understreger, at en række af de mindre bemærkninger, rengøringen har fået – for der var trods alt områder, der ikke var helt rene – skyldes 'gråzoner'. Det er for eksempel materiel og operationsudstyr, som rengøringen ikke har ansvaret for, og der er vogne med rustne hjul, som ikke kan gøres rene, men skal udskiftes. Det er ikke personalets skyld.

end nullermænd

Ansvar. Donata Bytoyi har været på kursus i rengøringssystemet Insta 800, hvor medarbejderne får et stort ansvar.

Ingen skiftende arbejdstider

Serviceafdelingen har cirka 100 fuldtidsansatte i dag- og aftenvagter, og cirka 26 fuldtidsnormeringer er fordelt på weekendvagter. Ingen arbejder på skiftehold, men alle dagvagter tilbydes fuldtidsjob. De får ikke vikarer i tilfælde af sygdom. De skal selv dække hinandens arbejdsområder – og selv tage stilling til, hvilke opgaver de så må lade vente.

Louise Lindelof understreger, at hun aldrig har problemer med at skaffe medarbejdere, og at personalegennemstrømningen er lav. Afdelingen har mange 25-års-jubilæer, og mange, der går på efterløn eller folkepension fra jobbet.

Nedslidning er ikke et voldsomt problem, og sygefraværet er kun på omkring 7 procent, når man fraregner langtidssygefravær. ■

ingrid@citat.dk

Rengøringen på Region Hovedstadens hospitaler

Region Hovedstaden fik i vinter Dansk Cleaning Service til at undersøge rengøringskvaliteten på regionens 12 hospitaler. Undersøgelsen viste, at rengøringsstandarden langt fra er god nok. Det mindst rene hospital, Herlev, havde kun 2,5 procent rene rum – og ingen operationsstuer blev godkendt. På Frederiksberg og Hvidovre Hospitaler blev kun 5 procent af lokalerne godkendt. Undersøgelsens reneste hospital var Gentofte. Her blev 70 procent af lokalerne godkendt. – og alle operationsstuerne var i orden.

Region Hovedstaden har pålagt alle hospitaler at gøre rent efter Insta 800, men kun Gentofte har indtil videre gennemført det. Læs rapportererne på www.regionh.dk

Klisterkød

Af **Gina Liisborg** og **Berit Jakobsen**

Det eneste gode, man kan sige om navnet på midlet thrombin, som EU netop har gjort lovligt til brug i kød, er dets danske navn. Før vi overhovedet havde fattet, hvad stadset skulle bruges til, havde folkeviddet givet det navnet *kødklister*.

Smag lige på det. Klister i munden. Føj for pokker. Selv den altid jublende positive, tidligere fødevarerminister Eva Kjer Hansen fik en trækning over ansigtet, da tv-journalister spurgte, om hun selv ville spise det. Nej tak. Det ville hun ikke.

Det er klart. Hun har valgmuligheder og råd til at vælge gode, lødige fødevarer, og argumentet er da også, at borgerne skal have valgfrihed. Dem, der ikke vil have klisterkød, kan bare vælge noget andet, for det sammenklisterede kød kan dog ikke sælges som normalt kød. Det skal mærkes, så forbrugere kan se, at de køber små sammenklæbede kødstykker og ikke en hel steg.

Og så er det ganske rigtigt, at den viljestærke og ressourcestærke familieindkøber, der kun vil have det bedste til sin familie, kan købe noget andet. Forudsat altså, at supermarkederne får styr på deres slagterafdelinger, så de ikke 'glemmer' at sætte mærket på.

Men hvad med alle dem, der ikke kan vælge selv? Efter at hørt alle de store ord om sund, spændende og hjemmelavet mad til børnehavebørn og efterfølgende have hørt om nogle af de utroligt ringe løsninger, nogle kommuner fandt frem til, frygter vi det værste. Vi forstår godt, at det kan være fristende at række ud efter den meget billige steg eller rullepølse, når der på et skrabet budget

skal frembringes 'spændende og lækker' mad til enten børn eller ældre.

Fødevarerstyrelsen forbyder ganske vist salg af det sammenklisterede kød en gros til catering og storkøkkener, men hvordan i alverden forestiller man sig, at det skal kontrolleres, når man ikke engang kan forhindre dagligvarehandlen i at sælge alt for gammelt, ompakket kød?

Det er ærgerligt, at en beslutning i EU tvinger Danmark til at lovliggøre kødklister. Danmark og Spanien stemte ganske vist imod, men nu er det lovligt. Det er en skam, at ressourcerne på den måde bliver brugt til at forringe vores fødevarer. Bekymringerne går blandt andet på, at der er meget større risiko for bakterier i det sammenklisterede kød.

Bestræbelserne burde hellere blive brugt på at forbedre kvaliteten af fødevarerne – ikke bare for dem, der har råd til at vælge de dårlige varer fra, men også sikre en bedre fødevarer kvalitet for dem, der ikke kan vælge selv – enten fordi de er gamle, syge, børn eller fattige.

Det er ærgerligt, at det også er vore medlemmer, der bliver presset til at bruge disse råvarer i deres køkkener. De bliver tvunget til at træffe det valg – men det er dem, der bliver hængt ud eller kritiseret, når smagsdommere kommer forbi og – nogle gange med rette – kritiserer den mad, det offentlige byder sine borgere på. ■

Gina Liisborg er formand og Berit Jakobsen er næstformand i Kost- og Service-sektoren.

sakset

Travle kvinder

»Kvinderne mangler tid. De er stressede, fordi de skal passe karriere, coach, børn og ind imellem også mand. Hvornår er det lige, at konen sætter sig ned i sofaen med benene oppe, en kop te og et ugeblad?«

Jutta Larsen, tidligere chefredaktør på Femina, i Berlingske Tidende

Smækker pengekasen i

»Gratis hjælp til rengøring for alle er et af de offentlige tilbud, vi bliver nødt til at drøfte.«

Jan Trøjborg, socialdemokratisk borgmester i Horsens og nyvalgt formand for Kommunernes Landsforening, i Information

Rejsesmad

»Jeg vil gerne opleve, hvordan man får det daglige brød og ikke mindst, hvad det består af. Jeg søger de kulturelle manifestationer, og derfor undgår jeg også de større turistattraktioner.«

Ib Michael, forfatter, i 24 timer

Lyseslukker

»Vores samlede, høje CO₂-udslip hænger sammen med vores høje forbrug af kød, og det er helt sindssygt, at vi slet ikke taler om det. Det er sørgeligt, at klimahensyn i Danmark er blevet reduceret til at handle om at slukke lyset, fordi politikerne ikke tør tale om vores mad.«

Jørgen E. Olsen, professor i jordbrugsforskning, i Køkkenliv

Pædagogik. Sebastian Nielsen: »Det er lige mig at lave mad sammen med børnene.«

Jeg skal gi' eleverne madmod

Madskole. Elever på Amager Fælled Skole laver hver dag et varmt måltid mad til skolekammeraterne – sammen med Sebastian Nielsen, der er selvlært kok.

Af **Ingrid Pedersen**
Foto: **Jørgen True**

Samira, Nina, Freja og Asteera fra 4.v har travlt. Samira og Nina skræller gulerødder og skærer dem i mundrette stave, Freja og Asteera kører vogne fyldt med skåle med

færdiganrettede grøntsager og stegte brød ind i spisesalen. De har arbejdet i skolens nyindrettede køkken siden i morges klokken 8, og lige om lidt kommer 170 elever fra de tre yngste klasser og spiser. Så skal både pasta, kødsovs, salat og de timianbagte brødstænger være klar. Og det er det.

Ernærings- og husholdningsøkonom Kathrine Anker Møller og *Sebastian Nielsen*, der er selvlært kok, står for maden i køkkenet på Amager Fælled Skole – Københavns Kommunes nye madskole. Hver dag har de fire elever fra én af de store klasser – fjerde klasse og opefter – til at ►

Arbejdsplads. »Et skønt køkken,« siger Kathrine Anker Møller. Hun fremhæver, at det er indrettet, så der er plads til børnene, og man kan holde øje med dem, så de ikke kommer til skade.

Fingerbrød. Brød, dryppet med olivenolie, hvidløg og krydderurter og stegt i ovnene er populært.

- ▶ hjælpe sig. Sammen tilbereder og serverer de et varmt måltid som en del af undervisningen.

Det smager godt

Alle børnene spiser med god appetit og roser maden. De fire piger, der er dagens køkkenhjælpere, serverer maden og fylder skålene op.

Ved en buffet kan eleverne hente ekstra salat, brød og krydderier. Mathias, 2.u, henter chiliflager og drysser på sin kødsovs. Det smager så godt, at pigerne ved nabobordet også prøver chilien.

Mathias fortæller, at hans mor er glad for madordningen, for så slipper hun for at smøre madpakke, og klassekammeraten Mustafa nævner, at hans forældre sparer penge i denne måned, fordi maden er gratis.

I marts har eleverne spist gratis på skolen. På den måde gør skolen reklame for ord-

ningen. Men efter påske skal de betale 15 kroner om dagen for et måltid. Man betaler for en måned ad gangen – og der er ingen valgmuligheder. Alle spiser det samme.

Skolen har 460 elever, og det forventes, at mindst omkring 200 af dem tilslutter sig ordningen.

Dækker selv bord

Også lærerne er glade for maden.

»Jeg er dybt imponeret over både maden og stemningen,« siger lærer *Anne Olsen*. Hun er også imponeret over, at den store flok børn bare spiser stille og roligt. Der er masser af snak, men ingen larm eller kaos – og børnene har selv hentet tallerkener, krus og bestik og dækket op ved bordene.

De nyindkøbte, farvestrålende krus, fade og tallerkener i melanin lyser op i den hvide spisesal.

Når børnene har spist, henter de en klud og tørrer borde og stole af.

Et andet klasseværelse

Egentlig ville Sebastian Nielsen være begyndt på kokkeuddannelsen. Han er 27 år og har en baggrund som ejer af et filmproduktionsfirma og et cateringfirma. Han har også stået bag et integrationsprojekt på Nørrebro. Så faldt han over skolens stillingsopslag.

»Og det er lige mig,« understreger han. Madlavning har længe været hans store

interesse, og han synes, det er et kæmpeplus, at han ikke bare skal lave mad til børnene, men lave den sammen med dem.

»Jeg skal være med til at give dem madmod,« siger han og tilføjer, at skolens hjerte skal ligge i køkkenet. Eleverne skal lære nyt, mens de arbejder med maden. De skal lære at prøve nye smage, nye produkter, nye sammensætninger.

»Maden og køkkenet skal være med til at besjæle eleverne og udvide deres opfattelse af sundhed. Det handler ikke bare om at tælle kalorier,« understreger han.

Han fremhæver, at pædagogikken skal være til stede. Køkkenet er et klasseværelse uden grænser. Børnene er her ikke bare for at skrælle gulerødder og producere mad. Undervejs lærer de om råvarerne, hvilke lande de kommer fra, og hvor meget man skal gange opskriften med, så der er mad nok.

»Alle skolens fag bliver brugt i køkkenet,« fremhæver Sebastian, og dagens fire elever har i hvert fald lært meget om gulerødder. De forklarer beredvilligt, at de findes i mange forskellige sorter og forskellige farver, lilla, gul og hvid, og at de kan smage meget forskelligt.

Sociale kompetencer

Men Sebastian Nielsen nævner også, at dagene i køkkenet kommer til at forandre elevernes liv. Hvis man kan lave et fornuftigt måltid mad, kan man formindske risikoen

Madskolen

Amager Fælled Skole er en af Københavns Kommunes fem madskoler. Kommunen betaler 480.000 kroner om året i tilskud til madordningen for skolens 460 elever. Maden, der fortrinsvis er økologisk, koster 15 kroner for et varmt måltid.

Middag. 170 elever fra 1.-3. klasse er i gang med dagens middag. Alle kan lide maden, som to voksne og fire elever har lavet og serverer.

for sygdom, og køkkenfærdigheder forbedrer et menneskes sociale kompetencer.

»Det betyder meget at være i stand til at invitere et andet menneske hjem til et måltid mad,« siger han.

Her i indkøringsperioden arbejder eleverne to dage i køkkenet. I fremtiden skal alle elever fra fjerde klasse og op efter tur arbejde en uge i køkkenet. I den uge indgår de ikke i den normale undervisning.

Sammenhængskraften

Men selv om alle er fokuseret på den nye madordning, er det slet ikke maden alene, det handler om. Det handler om sundhed. Livsglæde. Samfundets sammenhængskraft. Maden er bare midlet til at forbedre disse ting.

»Sundhed er et vigtigt emne, men det har en social slagside,« siger skoleleder *Yasar Cakmak*, og skolen valgte blandt andet at satse på mad og sundhed for at få forældrene til at vælge denne skole.

»Jeg synes, elevsammensætningen skal afspejle befolknings sammensætningen,« siger han. For ham er det vigtigt, at forskellige befolkningsgrupper møder hinanden i folkeskolen.

»Det er med til at bevare samfundets sammenhængskraft,« understreger han.

Projektet er lykkedes. I dag må skolen oprette ekstra klasser til de små årgange. ■

ingrid@citat.dk

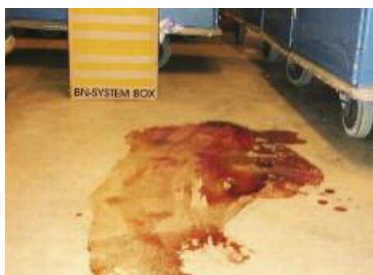

199 personer på Herlev Hospital blev mellem februar 2009 og februar 2010 smittet med bakterien *Clostridium difficile*. Bakterien kan være dødelig.

KILDE: JETTE BANGSBORG, OVERLÆGE, HERLEV HOSPITAL

Herlev, Hvidovre og Frederiksberg hospitaler er de tre mest beskidte i Region Hovedstaden. Mens Herlev Hospital selv klarer rengøringen, har de to andre udliciteret den.

Snavs. Personalets egne foto fra Herlev Hospital afslører de kritisable forhold. Billederne er venligst udlånt af Ekstra Bladet.

Beskidte hospitaler

Dumpet. Kun 97 ud af 410 undersøgte lokaler var rene nok, da Region Hovedstaden fik sine hospitaler undersøgt. Og skidtet var meget ulige fordelt.

Af **Ingrid Pedersen**

Region Hovedstaden offentliggjorde i slutningen af februar en undersøgelse af rengøringsstandarden på 12 hospitaler. Der blev foretaget stikprøvekontrol af 410 lokaler – operationsstuer, venterum, køkkener, toiletter og indgangsparti. Sammenlagt blev kun 97 lokaler godkendt.

Store forskelle

Undersøgelsen, der var lavet af et eksternt kontrolfirma, viste, at der er meget stor forskel på rengøringsstandarden på de forskellige hospitaler.

Det rene hospital var Gentofte, hvor 70 procent af samtlige rum blev godkendt. Alle operationsstuer blev godkendt.

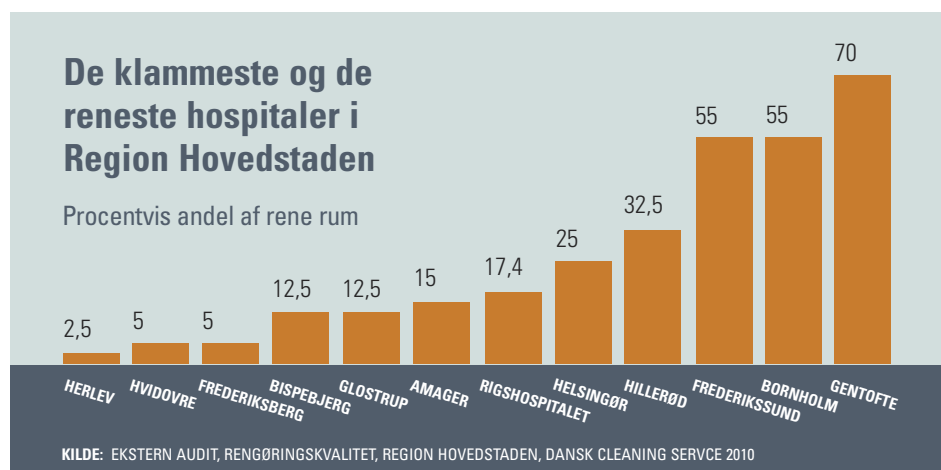
I den modsatte ende ligger Herlev Hospital, der kun fik godkendt 2,5 procent af sine rum. Faktisk var det kun ét eneste rum ud af 40, der blev godkendt. Det var et venteværelse. Ingen andre rum – hverken operationsstuer, intensivstuer eller køkkener blev godkendt.

18 millioner kroner

Region Hovedstaden er godt klar over, at beskidte hospitaler er en alvorlig og meget

kostbar sag, der forårsager alvorlige infektioner, længere indlæggelsestid, flere genindlæggelser og dødsfald blandt patienterne.

Derfor afsatte regionsrådet 18 millioner kroner ekstra på dette års budget til at forbedre hospitalsrengøringen. Rådet skal på et møde i april tage stilling til, hvordan pengene skal fordeles. ■

»Så er vi to personer om det arbejde, vi tidligere har været tre om. Det kan ikke lade sig gøre, og så bliver det bare endnu værre.«

LENE ANDERSEN, SERVICEASSISTENT PÅ HERLEV HOSPITAL, OM DEN NYE ARBEJDSPLAN, DER TRÆDER I KRAFT 1. APRIL

»Der er jo skåret lige meget på alle områder, men selvfølgelig ville jeg ønske, at der ikke var nogen besparelser på rengøringsområdet.«

MICHAEL WALLIN, STRATEGISK CHEF PÅ HERLEV HOSPITAL TIL B.T.

Mareridt. Fællestillidsrepræsentant Gitte Møller (tv.), serviceassistent Lene Andersen og hospitalsmedhjælper Alis Gotfredsen oplever arbejdsforholdene som et mareridt.

Men samtidig føler personalet, at en stor del af kritikken af rengøringen er uretfærdig. For en stor del af kritikpunkterne skyldes hullede vægge, nedfaldne lister, blod på loftet i operationsstuer, snavs på medicoteknisk udstyr og instrumentskinner. Der er tale om forhold, som rengøringen ikke har ansvar for.

Rod på gange og stuer

Men der er også problemer inden for rengøringens område, for der er rod på gangene og stuerne, fordi depotrum er inddraget til andre formål. På fødegangen er der fyldt med linnedvogne og papkasser.

»Dem skal vi flytte hver gang, vi skal gøre rent, og det er der ikke tid til,« siger hospitalsmedhjælper Alis Gotfredsen, der gør rent på fødegangen.

Hendes kollega, serviceassistent Lene Andersen, der gør rent og anretter mad på neurologisk afdeling, har lige fået sin arbejdsplan, der træder i kraft 1.april, når de varslede nedskæringer træder i kraft.

»Så er vi to personer om det arbejde, vi tidligere har været tre om. Det kan ikke lade sig gøre, og så bliver det bare endnu værre,« frygter hun.

Hendes afdeling er også overbelagt og overfyldt med kørestole, rollatorer og træningsudstyr, så det er svært at komme til at gøre rent.

Nye arbejdsplaner

Gitte Møller er bekymret for sine kolleger. »Stemningen er i forvejen trykket,« siger hun, men tilføjer, at de må prøve de nye arbejdsplaner, og at FOA har fået de nye arbejdsplaner til gennemsyn. Hun håber, det resulterer i, at der kommer de medarbejdere, der skal til, så rengøringsstandarden kan blive acceptabel. ■

Skandalen set indefra

Håbløst. Rengøringspersonalet på Herlev Hospital har håbløse betingelser for at udføre deres arbejde på en forsvarlig måde.

»Vi knokler hele dagen og når alligevel ikke det, vi skal. Det er ikke tilfredsstillende,« siger Gitte Møller, fællestillidsrepræsentant i serviceafdelingen på Herlev Hospital. Hun taler på vegne af et presset rengøringspersonale. De kalder arbejdet et mareridt og erklærer, at de ikke længere er stolte af at gøre rent på Herlev Hospital.

»Vi føler os nedgjort,« siger Gitte Møller.

Af Ingrid Pedersen
Foto: Jørgen True

Cirka 90.000 personer bliver hvert år smittet med en infektion, mens de er på hospitalet. Langt de fleste smittes med helt almindelige bakterier som stafylokokker og norovirus, der giver roskildesyge.

KILDE: STATENS SERUM INSTITUT

»En stor del af problemerne med hospitalsrengøringen skyldes snavs på udstyr, som rengøringen ikke har ansvar for.«

ELSEBETH TVENSTRUP JENSEN, AFDELINGSLÆGE, STATENS SERUM INSTITUT

En forudset hændelse

Dumpekarakter. Tidligere servicechef på Herlev Hospital, Lis Schou, forudså, at hospitalet ville dumpe i regionens rengøringsundersøgelse. Hun blev indstillet til afskedigelse. Men hun fik ret.

Af **Ingrid Pedersen**

Herlev Hospital stod til dumpekarakter, da regionen skulle gennemføre sin kontrol af rengøringen. Det var *Lis Schou*, tidligere servicechef på hospitalet, ikke i tvivl om. Sidste gang var hospitalet næstdårligt.

Hun fik ret. Denne gang blev det en klokkeklar bundskrabber med kun 2,5 procent rene rum.

40 procent flere patienter

Det, der fik Lis Schou til at protestere, er, at hospitalet gennem de seneste to år er blevet udvidet, så 40 procent flere patienter passerer igennem det. Hospitalet har fået 20 nye specialer og en tilsvarende udvidelse af sundhedspersonalet. Nogle af dem er presset ind i hospitalets eksisterende bygninger, andet er henvist til nogle midlertidige pavilloner.

Men der kom ikke flere penge til rengøringen, så budgettet blev overskredet.

»Men ikke mere end udbygningen berettigede til,« understreger hun.

Uforsvarlige fyringer

Hospitalet forlangte en yderligere reduktion på 15 personer ud af 185 i rengøringen, og det fandt hun uforsvarligt. Det bringer arbejdstakten op på 115. Normalt må den ikke være over 100, hvis man skal undgå nedslidning.

Lis Schou sendte en skriftlig redegørelse til sin chef, Michael Wallin, og til hospitalets direktion og hygiejnekomite, hvor hun gav udtryk for sin bekymring.

Kritik betød afskedigelse

Lis Schous chef svarede på kritikken ved at

indstille hende til afskedigelse. Det ville Region Hovedstaden dog ikke være med til, så i stedet blev hun flyttet til et job på allerlaveste ledelsesniveau.

I slutningen af december sagde hun op, og 4. januar blev hun bedt om ikke at komme på hospitalet igen. Hun har ikke engang fået lov at tage afsked med kolleger.

Fem millioner er nok

Lis Schou anslår, at fem millioner kroner ekstra om året ville være nok til at levere et rent hospital.

Hospitalets strategiske chef, Michael Wallin, har ikke ønsket at kommentere Lis Schous fratræden. ■

FOTO: JØRGEN TRUE

»Når snavset ligger der, kan det hvirvle sig op i luften og indåndes af folk, der går forbi, og det kan falde ned på overflader, hvor der skulle være rent, og hvor man tror, der er rent.«

PROFESSOR, DR. MED NIELS HØIBY, SPECIALIST I HOSPITALSHYGIJNE, I EKSTRA BLADET

»Hygiejne er en kerneydelse i bunden af hierarkiet.«

HANS JØRN KOLMOS, MIKROBIOLOG,
ODENSE UNIVERSITETSHOSPITAL

Når skidt bliver farligt

Smitte. Mindst 90.000 patienter får hvert år infektioner, mens de er indlagt på danske hospitaler.

Af **Ingrid Pedersen**

En del af de infektioner, patienter får mens de er indlagt på danske hospitaler, skyldes dårlig rengøring.

»Der er en lang række sammenfaldende årsager, og om det drejer sig om 10 eller 30 procent, der skyldes mangelfuld rengøring, kan man ikke sige,« siger *Elsebeth Tvenstrup Jensen*, afdelingslæge i Statens Serum Institut.

Ekstra rengøring hjælper

I Danmark forskes der ikke særlig meget i sammenhængen mellem snavs og antallet af patienter, der bliver smittet med – ofte livsfarlige infektioner – mens de er indlagt på hospitalerne. Men i Skotland har mikrobiolog Stephanie Dancer på Glasgows South General Hospital påvist, at bedre rengøring reducerer antallet af patienter, der bliver smittet med MRSA, de farlige, resistente, gule stafylokokker.

»Hendes undersøgelse viste, at ved at ansætte en ekstra rengøringsmedarbejder i seks måneder, reducerede man antallet af smittede med MRSA med 26,6 procent,« siger Elsebeth Tvenstrup Jensen.

Ingen tager ansvar for gråzonen

En stor del af problemerne skyldes snavs

FOTO: JØRGEN TRUE

på udstyr, som rengøringen ikke har ansvaret for.

»Det er vigtigt, at plejepersonalet – selv om der er travlhed – sørger for, at det er rent, for det er her, der er risiko for bakterier. Men der er ofte tale om en gråzone, som ingen tager ansvar for,« fremhæver hun.

Hygiejne har lav status

Men rengøring og hygiejne har lav status i hospitalsverdenen, selv om alle er enige om, at rengøringen og god hygiejne er alt-afgørende. Det bliver bare ikke prioriteret, når ressourcerne skal fordeles.

Hans Jørn Kolmos, Klinisk mikrobiolo-

gisk afdeling, Odense Universitetshospital, siger:

»Hygiejne er en kerneydelse i bunden af hierarkiet.«

Han kalder det en ubekvem sandhed, at jo flere patienter, der passerer gennem et hospital, jo flere bakterier efterlader de, og det skal rengøringen afpasses efter.

»I mange år har vi fokuseret ensidigt på håndhygiejne. Det er naturligvis fortsat vigtigt at vaske og afspritte hænderne, men det hjælper ikke, hvis man bagefter rører ved et snavset, bakteriefyldt håndtag,« siger han. ■

ingrid@citat.dk

Inden for de næste ti år forlader 30 procent af FOAs medlemmer arbejdsmarkedet. Samtidig bliver der brug for flere ansatte i ældreplejen på grund af det stigende antal ældre. Det passer dårligt sammen med, at langt de fleste ansatte i ældreplejen arbejder på deltid. Hvis flere valgte fuldtid, kunne en del af hullet blive fyldt.

Men selv om deltidsansatte siden 2007 har haft ret til at gå op i tid, hvis der blev ledige timer, har interessen været minimal. Kvinderne holder fast i deltiden.

Fra deltid til

Skift. Da social- og sundhedsassistent Karsten Samsing fandt sit drømmehus, var der brug for en stabil indtjening. Derfor vekslede Karsten deltidsjob og vikarjob til en fast fuldtidsstilling. Det gav flere fordele end ventet.

Af **Anni Heiberg**
Foto: **Niels Åge Skovbo**

I 2009 fandt social- og sundhedsassistent *Karsten Samsing* og hans familie drømmehuset, og som nybegt husejer tog Karsten sit arbejdsliv op til revision. Han havde arbejdet som vikar i mange år, og det sidste halvandet år havde han haft en deltidsstilling på 24 timer,

som han supplerede med vikarjob efter behov. Dengang havde han først og fremmest ønsket sig fleksibilitet og valgfrihed. Nu havde han brug for et fast fuldtidsjob, så han kunne betale terminen til tiden og sove trygt om natten.

»Vi var rigtig glade for det hus, og huset var min motivation til at søge en fuldtidsstilling. Jeg var lidt spændt på, hvordan det ville være at arbejde fuldtid,« fortæller Karsten.

I dag ved han, hvordan det er. Og han er blevet overrasket.

»Som vikar og deltidsansat havde jeg fornemmelsen af, at jeg selv havde indflydelse på min arbejdstid. Da jeg besluttede at søge en fuldtidsstilling, var jeg lidt bekymret for, om jeg nu kunne få det hele til at gå op og nå at hente og bringe mine børn i skole og daginstitution. Det talte vi så om til ansættelsesamtalen, og jeg fik medindflydelse på min arbejdstid. Det er jo i virkeligheden fuldstændig umuligt som vikar,« siger

Ro. »Det har givet mig mere ro på mit arbejdsliv og min økonomi, at jeg valgte at blive ansat på fuldtid,« siger Karsten Samsing, der tidligere var deltidsansat og vikar.

fuldtid

Karsten Samsing, der nu arbejder på demensplejehjemmet Caritas i Århus.

Kommunen giver løntillæg

Karsten møder 8 til 16 de fleste dage og har vagt hver tredje weekend.

»Det giver mig sikkerhed, stabilitet og fast indkomst. Når man har et huslån, så skal man have ro,« smiler Karsten.

Ved at gå fra en deltidsstilling til fuldtid høstede Karsten Samsing samtidig et løntillæg fra Århus Kommune. Kommunen tilbyder uddannede deltidsansatte et tillæg på cirka 7.500 kroner om året plus pension, hvis de går fra deltid til fuldtid. Tilbuddet trådte i kraft i 2007, og dengang var kun 12 procent af de ansatte på fuldtid. I dag er der knap 30 procent.

Større overblik og råderum

Karsten Samsing kan pege på flere fordele end den ▶

► økonomiske sikkerhed. Fordele han ikke havde tænkt meget på, før han tog beslutningen.

»Efter jeg er blevet fuldtidsansat, kan jeg se, at der var flere ulemper ved at være deltidsansat og vikar. Som deltidsansat har man det samme ansvar, men ikke den samme tid. Nogle uger gik jeg hjem onsdag og kom først igen mandag. Det er klart nemmere at følge med, og det giver større overblik, når man kommer hver dag. Det giver også større råderum, og jeg kan justere opgaverne bedre. Det giver mig mere ro, end da jeg var deltidsansat.«

Fuldtid betaler sig

Tryghed er et ord, Karsten nævner flere gange, når han taler om sit fuldtidsjob. Det giver tryghed at vide, hvad der kommer ind på lønkontoen hver måned. Men det giver også tryghed, at man møder de samme kolleger hver dag og lærer hinanden godt at kende. Den luksus havde Karsten ikke som vikar.

»Det er så dejligt at være et sted med faste kolleger, som man kommer til at kende rigtig godt. Det har jeg savnet som vikar. Kolleger man har tillid til og kan læse af på, hvis der er brug for det. Det er en stor tilfredsstillelse, at folk ved, hvad man kan, og hvad man står for. Det kan godt betale sig at være fuldtidsansat. Jeg er glad for den beslutning. Det er den rigtige for mig,« smiler Karsten Samsing. ■

Respekt. Karsten Samsing nyder den respekt og tillid, der opstår, når han arbejder sammen med faste kolleger hver dag. Her sammen med sygeplejerske Anna Marie Rolapp.

Ret til fuldtid

I 2007 indgik de faglige organisationer sammen med regeringen og arbejdsgiverne den såkaldte Trepartsaftale. Den giver blandt andet deltidsansatte ret til at gå op i tid, når der er ledige timer. Arbejdsgiverne skal tilbyde deltidsansatte flere timer, før der kan foretages nyan sættelser udefra. Nogle kommuner, for eksempel Vejle og Århus, lokker med ekstra løn, hvis deltidsansatte går på fuldtid. Det har fået omkring 50 medarbejdere fra deltid til fuldtid i Vejle, hovedparten dog medarbejdere, der i forvejen havde tæt på fuldtid. I Århus er andelen af fuldtidsansatte steget fra 12 procent til knap 30 procent.

Fuldtid er ikke så hårdt

Myte. Mange deltidsansatte mener, at fuldtidsarbejde er for hårdt. Det er en myte, lyder det fra Kirsten Normann Andersen, formand for FOA Århus, der henviser til en undersøgelse, som viser, at deltidsansatte har flere sygedage.

Af **Anni Heiberg**

Det er for hårdt at være på fuldtid.

Den melding er typisk, når FOA spørger deltidsansatte om interessen for et fuldtidsjob. Men den holder ikke, mener *Kirsten Normann Andersen*, formand for FOA Århus.

»Tværtimod. Det kan være hårdt at være deltidsansat. Deltidsansatte arbejder på de mest pressede tidspunkter, og de kan ikke udsætte en opgave til senere. Som fuldtidsansat kan man mingelere mere med arbejdsopgaverne,« siger hun.

Deltidsansatte mere syge

Kirsten Normann Andersens betragtninger underbygges af en undersøgelse fra Århus Kommune. Undersøgelsen peger på, at deltidsansatte på plejeområdet er mere syge end deres fuldtidsansatte kolleger.

»Den undersøgelse er interessant. Den viser, at de deltidsansatte i gennemsnit er syge tre dage mere om

året. Jeg mener, det er en myte, at fuldtid er for hårdt. Og de her tal viser, at myten ikke holder.«

Lederne imod fuldtid

Siden 2007 har deltidsansatte FOA-medlemmer inden for sundhed og omsorg fået et løntillæg, hvis de gik fra deltid til fuldtid. Det har næsten tredoblet antallet af fuldtidsansatte. Men der ville komme flere, hvis lederne var interesserede i fuldtidsansatte medarbejdere, mener Kirsten Normann Andersen.

»Der er modstand mod fuldtid i ledergruppen. De foretrækker timelønnede, for her kan de mingelere med personalet time for time. Lederne er ofte stopklods, når det drejer sig om at få flere på fuldtid. De mangler fantasi og vilje til at organisere arbejdet med flere fuldtidsansatte.«

Mangler uddannet personale

Kirsten Normann Andersen mener, at flere fuldtidsansatte er en forudsætning for at løse rekrutteringsproblemet, men erkender, at deltid er en kultur, der er svær at ændre.

»Det er FOAs opgave at få flere på fuldtid. Vi respekterer, at medlemmerne ønsker deltid, men mange er afhængige af fuldtid. Flere arbejder deltid og supplerer med vikarjob. Vi har brug for den arbejdskraft, og der mangler uddannet personale. Men det kan være svært at kræve fuldtid. Lederne har alle mulige dårlige undskyldninger, man bliver tilbudt dårlige vagter eller får at vide, at det vil koste en kollega jobbet. Vi kæmper mod kultur, myter og modstand fra ledelsen,« siger Kirsten Normann Andersen. ■

Næsten intet er sket siden 2007

I 2007 var 29,8 procent af social- og sundhedspersonalet i kommunerne på fuldtid.

I 2009 var andelen vokset til 30,5 procent.

I 2007 var 30,8 procent af pædagogmedhjælperne på fuldtid.

I 2009 var andelen faldet til 26,8 procent.

Kilde: Det Fælleskommunale Løndatakontor. Alle tal gælder december måned.

Kultur. »Vi har desværre en kultur i sundhedssektoren, hvor deltidsansatte er en fordel for ledelsen. Vi må udfordre den kultur og tænke i nye muligheder, så vi får flere fuldtidsjob,« siger Kirsten Normann Andersen.

16 gode tilbud i Vejle

Samarbejde. Ideerne stod i kø, da medarbejdere, FOA og Vejle Kommune satte sig sammen for at gøre ældresektoen til en attraktiv arbejdsplads. De blev kogt ned til 16 gode tilbud.

Af **Anni Heiberg**
Foto: **Henrik Kastenskov**

Siden 2008 er der hvert år sat 12,7 millioner kroner ind på en konto, der skal gøre Vejles ældresektor, Senior Service, til en attraktiv arbejdsplads. Pengene bliver brugt til at realisere de 16 initiativer, som medarbejderne, FOA og Vejle Kommune sammen har formuleret. 16 tilbud, der betyder, at medarbejderne kan få mere i løn, og kommunen kan få en mere fleksibel arbejdskraft.

Bedre arbejdsforhold

Det begyndte med en demonstration. En eftermiddag i juli 2007 gik et stort antal medarbejdere i Senior Service i demonstrationstog mod rådhuset. Her luftede de deres utilfredshed med arbejdsforholdene, og den daværende borgmester, *Leif Skov*, gav på stedet tilsagn om, at kommunen ville lytte og forbedre forholdene.

Den første uge af sommerferien gik driftschefen i Senior Service, *Anette Styrup Bang*, i gang med at skitser mulighederne for samarbejde, og efter sommerferien gik repræsentanter for medarbejdere, FOA og Vejle Kommune i grupper og begyndte at tænke kreativt. Snart strømmede ideer og forslag ind.

Pengene er vigtige

»Samarbejdet med medarbejderne og FOA er meget vigtigt, og vi har haft et forrygende godt samarbejde. Og så er det vigtigt, at der er penge med i det her. De 12,7 millioner kroner kommer direkte fra byrådet og skal ikke skæres andre steder. Pengene kan flytte rundt mellem de forskellige initiativer alt efter, hvor behovet er størst,« siger Anette Styrup Bang.

Formanden i FOA Vejle, *Lone Snedker*, kalder Vejlemodellen 'en fantastisk god samarbejdsmodel'.

»Vi har tradition for et godt samarbejde med

arbejdsgiverne i Vejle, og vi er blevet taget seriøst. Borgmesteren og politikerne i følgegruppen har gjort et stort arbejde for at få det hele til at lykkes,« siger hun.

Populære tilbud

I alt 30 forslag blev bearbejdet af arbejdsgrupper og følgegruppe og mundede ud i 16 initiativer. Og viser det sig, at et initiativ ikke er levedygtigt, ryger det ud til fordel for et andet og bedre. Intet er stationært, alt kan ændres, hvis der er behov for det.

»Vi havde en skrivebordsfilosofi om, at mange gerne ville op i tid, men det har ikke været så mange som forventet.«

LONE SNEDKER, FORMAND FOR FOA VEJLE

»Akut merarbejde, 12 timers vagter og arbejde i andre distrikter hører nok til de mest populære tilbud. Vi havde en skrivebordsfilosofi om, at mange gerne ville op i tid, men det har ikke været så mange som forventet,« siger Lone Snedker.

En arbejdsuge på tre dage

Plejer *Karen Sørensen*, Højagercentret i Jelling er en af de medarbejdere i Vejle Kommune, der flittigt plukker af de 16 tilbud.

»Man kan tage et halvt år med akutvagter, hvis man skal rejse til Sydamerika eller skal købe hus. Det er dejligt, at man kan gøre noget ekstra og få god betaling for det,« siger hun.

Karen Sørensen har valgt at tage tre 12 timers vagter hver sjette uge, og det giver 500 kroner ekstra pr. vagt.

»Jeg arbejder 12 timer fredag, lørdag og søndag, så har jeg næsten en fuld uge på tre dage. Det giver jo ekstra fri på hverdage. Jeg er 59 år og var spændt på, om jeg kunne holde til det fysisk, men det kan jeg sagtens. Når jeg er i det, går det bare så let.

Jeg kan altid sige nej

Karen Sørensen har også meldt sig til at tage akutvagter på sine fridage, og det er noget, der kan ses på lønsedlen.

»Jeg kan godt mærke, at jeg får flere penge ud af det her. Og jeg kan altid sige nej til en vagt. Vi har også fået penge via overskudsdelingen, og det gør, at vi er mere interesserede i at spare på vikarbudgettet. Vi tænker på budgettet, og alle byder ind med det, de kan. Det er blevet en kultur, og økonomien er blevet noget, vi taler om,« siger Karen Sørensen. Hun synes, de 16 initiativer har givet større engagement og mere indflydelse på arbejdsdagen og arbejdspladsen.

»Jeg synes også, vi har fået et større sammenhold. Vi føler, vi bliver værdsat, og så yder vi mere.« ■

De 16 initiativer

- Arbejd fuldtid og få et ekstra løntrin
- Mere i løn for overarbejde og mistet fridag
- Tag en akutvagt og få løn som vikar
- Bliv vikar i eget område og få et ekstra løntrin
- Mulighed for 12 timers vagter
- Økonomisk overskud udløser lønbonus
- Ekstra uddannelse giver ekstra løntrin
- Få 10.000 kroner i tilskud til kørekort
- Skift cyklen ud med kommunal bil
- Skaf en ny medarbejder og få et honorar
- Vikarer fastansættes fra dag ét
- Et ekstra løntrin til nattevagter
- Rengøringen klares af specielt distrikt
- Mulighed for at arbejde i små team
- Ekstra demenskonsulenter
- Ekstra musikerapeut og fysioterapeuter

Penge. Plejer Karen Sørensen benytter jævnligt mulighederne i de 16 tilbud. Det har givet hende flere penge og mulighed for at holde fri på hverdage.

Kønsrollerne lever for godt

Udfordringer. Hvis vi skal have flere på fuldtid, skal arbejdet gøres mere attraktivt og mindre nedslidende. Og så skal vi nedbryde kønsghettoerne, mener seniorforsker Helle Holt, SFI, Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Af **Anni Heiberg**

Hver tredje kvinde i det offentlige er på deltid. Og selvom prognoserne spår mangel på arbejdskraft,

tyder intet på, at deltidsjobbene er på retur. Kvinderne har mange opgaver derhjemme og får den laveste løn for deres arbejde. Derfor går de på deltid.

»Hvis vi skal gøre det attraktivt at gå fra deltid til fuldtid, må vi se, om vi kan skabe attraktive arbejdsvilkår og arbejdstider, så kvinderne ser, at det kan lade sig gøre. Der bliver gjort meget, men der kan gøres mere for at gøre arbejdet mere fleksibelt,« siger seniorforsker *Helle Holt*, SFI.

Kønsopdelt arbejdsmarked

»Vi bryster os af, at vi har et fleksibelt arbejdsmarked, men det er i virkeligheden meget kønsopdelt, og derfor får vi flaskehalse. Vi har nærmest skabt ghettoer med kvinde- og mandearbejde, og de skal brydes ned.

Deltid/fuldtid?

Foto: **Niels Åge Skovbo**

Pædagogmedhjælper Pia Vittrup Jessen, den integrerede institution Bulderby:

»Jeg vil gerne på fuldtid eller mindst 30 timer. Jeg er ansat 16 timer om ugen, men får ekstra timer ved sygdom, kursus og andet. Hele denne måned har jeg 34 timer, og jeg tror ikke, jeg har været under 25 timer, siden jeg blev ansat i januar.

Jeg har søgt flere fuldtidsstillinger, men der kan være 2-300 ansøgere til en stilling. Så tænkte jeg, at jeg kunne tage en deltidsstilling til at begynde

med. Så havde jeg da fået foden indenfor.

Det kan være svært, når jeg kun har 16 timer, og forældrene spørger, hvordan deres barn har haft det. For jeg har jo ikke været der om formiddagen.« ■

Social- og sundhedshjælper Conny Thorbard, Lokalcenter Skelager og Bjørnshøj:

»Jeg arbejder 32 timer om ugen, og det har jeg gjort i rigtig mange år. Dengang var der mange rengøringsopgaver, og jeg havde tvillinger derhjemme, så det var ideelt for mig. Så var der plads til privatlivet, og jeg var ikke helt færdig, når jeg kom hjem.

Jeg er tillidsrepræsentant, og i den forbindelse kan jeg sommetider have behov for flere timer, fordi der er mange møder. Men hvis vi ser bort fra det, passer

det mig udmærket med 32 timer. Vi er i en hård branche, også selvom vi har fået flere hjælpemidler. Der er ikke noget, der kan lokke mig på fuldtid, hverken lønnen eller noget andet. Det slider for meget, for det er hårdt arbejde både fysisk og psykisk.« ■

Mange ufaglærte job forsvinder og kommer aldrig igen. Lige nu har vi en pulje af arbejdsløse mænd, fordi de her mænd kun tænker i industri og bygge & anlæg.«

Helle Holt mener, det er sværere for mænd at tage et kvindejob end omvendt.

»Omgivelserne ser anderledes på en mand, der vil være hjemmehjælper end på en kvinde, der vil være politibetjent. Vi taler meget om kvinders omsorgsgen. Men arbejdet kræver professionalisme og faglighed, og det skal gøres tydeligt.«

Misvisende snak om deltid

Helle Holt mener, diskussionen om deltid er misvisende, fordi begrebet ofte omfatter stillinger, der er på 30-35 timer om ugen.

»Det er jo ikke deltid som i 60'erne, hvor to kvinder delte et job. I dag er et deltidsjob typisk 30 timer om ugen, og forskellen i kroner og øre er ikke stor. Slet ikke, hvis alternativet er, at familien sejler derhjemme.«

Selvom mange kvinder begrundede deres deltidsjob med, at de skal bruge tid på børnene, går de ikke

Ghettoer. »Vi har nærmest skabt kønsghettoer på arbejdsmarkedet, og de skal brydes ned,« mener seniorforsker Helle Holt.

automatisk på fuldtid, når børnene bliver store.

»Jeg tror, mange tænker, at det er for hårdt at være på fuldtid. Hele den kommunale sektor er et område med meget fravær og langtidssyge, og det er ikke uinteressant i den her sammenhæng. Man kan spørge sig selv, om de her job overhovedet er egnede til fuldtid,« siger Helle Holt. ■

Social- og sundhedsassistent Malene Rathcke, demensplejehjemmet Caritas:

»Jeg arbejder 30 timer om ugen og har været på deltid i tre år. Jeg gad ikke arbejde så meget mere, slet og ret. Jeg har arbejdet rigtig meget i mange år og lovede mig selv, at fra maj 2007 ville jeg lægge mit liv om. Jeg solgte mit hus og gik ned i tid, det havde jeg behov for både fysisk og psykisk. Nu har jeg meget mere tid til mig selv, kan rejse og dyrke fritidsinteresser. Det er godt for krop og sjæl, kan jeg mærke.

Min økonomi hænger fint sammen, men jeg kan måske godt gå op i tid i en periode, hvis jeg kan gøre noget godt for min arbejdsplads. Men jeg vil have medindflydelse på, hvornår vagterne skal ligge. Jeg er til at handle med. Men spørger de ikke, sker der ikke noget. Jeg kan godt lide friheden.« ■

Portør Gert Stougaard Kristiansen, Århus Sygehus:

»Jeg arbejder 35 timer om ugen, og det har jeg gjort i to år nu. Da jeg blev ansat på min nuværende afdeling, blev jeg spurgt, om jeg ville have 37, 35 eller 33 timer. Jeg valgte 35 timer, fordi jeg gerne vil prioritere familielivet. Jeg har en datter på tre år, og med 35 timer får jeg en ekstra fridag om måneden. Det giver 12 ekstra fridage om året, og dem bruger jeg hjemme i familien.

To timer mindre om ugen betyder ikke den store forskel i løn og pension. Og hvis jeg vil have ekstra i løn, kan jeg vælge at bruge en fridag til at tage en ekstra vagt.

Jeg kunne godt overveje at gå op i tid, hvis de lokker med ekstra i lønningsposen. Men på den anden side så går det fint nok, som det går.« ■

Robin Hood må i sving igen

Min barndoms Robin Hood tog med snilde og vovemod guldstykker og smykker fra de rige og fordelte rovet til de fattige. Og lige netop det med at tage fra de bedst stillede overflod for at kunne støtte dem, der havde det største behov, var forløberen for det moderne danske velfærdssamfund.

Robin Hood i det moderne velfærdssamfund har lagt bue, pil og tights på hylden og har i stedet bevæbnet sig med regneark, skattelovgivning og habit. I dag handler omfordeling a la Robin Hood om at opkræve skat, så de bredeste skuldre bidrager mest til omfordelingen i samfundet. Den omfordeling halter det med. Mindre til skattevæsenet fra de bedst stillede blev dagsordenen for grådighedens årti. Og samtidig har Robin Hood måttet trække sig tilbage til den dybeste del af Sherwood-skoven for at prøve at samle kræfter og skaffe sig ny styrke efter det ene forsmædelige nederlag efter det andet til Sheriffen af Nottinghams tropper, som med et skattestop i hånden yderst effektivt har slået en beskyttende ring om adelen og dens bugnende pengekitser.

Vi befinder os i en økonomisk krise, ingen tvivl om det, men vi gør problemerne med de kommende års velfærd meget større, når vi i så lang en periode har afskåret os selv fra mulige skatteindtægter. Skatteopkrævning indeholder mulighed for en langt mere målrettet social profil på finansieringen af velfærden end brugerbetaling affyret som spredehagl. Brugerbetaling kender vi allerede, og vi har i dag ikke altid en lige logisk anvendelse af denne form for finansiering. Men på trods heraf så har vi alligevel søgt at sikre en kerne i velfærden med fri og lige adgang for alle uanset tegnebogens tykkelse.

Kommunerne banker ikke på døren, når vi fylder 65 for at tilbyde pleje og praktisk bistand. Cpr-nummeret udløser ikke en rettighed til hverken bistand til personlig hygiejne eller til rengøring. Der ligger i stedet en reel vurdering – en visitation – af den enkeltes mulighed for at klare opgaverne selv. Det er dér, vi tager et ansvar for, at alle ældre kan blive i deres eget liv så længe som muligt. Og vi gør det uden først at tjekke den enkeltes økonomi.

Når KL-formanden, Jan Trøjborg, nu taler om brugerbetaling i ældreplejen hos alle, som har mere end folkepension, så bliver perspektivet mere end uhyggeligt. Så er der reelt tale om at ændre den kommunale ældrepleje til et kommunalt fattigdomsvæsen. Udbredelsen af pensionsopsparing i Danmark – og ikke mindst etableringen af arbejdsmarkeds-pensioner på næsten hele arbejdsmarkedet – vil med den tankegang betyde brugerbetaling på visiterede ydelser til flertallet af fremtidens pensionister med behov for pleje og praktisk bistand.

Anvendelsen af brugerbetaling på nye områder i så stor skala vil i mine øjne uundgåeligt ændre den danske velfærdsstat til ForsikringsDanmark. En meget stor del af befolkningen vil have behov for at forsikre sig mod de økonomiske følger af mulige funktionsnedsættelser og dårligt helbred. Det centrale vil ikke længere være, at vi i fællesskab tager ansvar for hinanden, men i stedet at vi tager hånd om os selv og vores nærmeste.

Jeg håber, at danskerne hellere vil betale til skattevæsenet end til forsikringsselskabet. Det ville give min barndoms Robin Hood mulighed for at vende tilbage med nye kræfter fra sanatorieopholdet i Sherwood-skovens dyb. ■

Dennis Kristensen

Dennis Kristensen, forbundsformand

Dennis blogger på www.facebook.com

»I dag handler omfordeling a la Robin Hood om at opkræve skat, så de bredeste skuldre bidrager mest til omfordelingen i samfundet. Den omfordeling halter det med.«

Dialog med
formanden på:
www.foa.dk/debat

I Shanes Verden

Genbrugskunst. Børn fra 20 skoleklasser og 15 daginstitutioner i Randers tilbragte den første uge af februar i Shanes Verden. Ikke helt bogstavligt, ganske vist. Men næsten.

Af **Jette Rantorp**
Foto: **Jens Hasse**

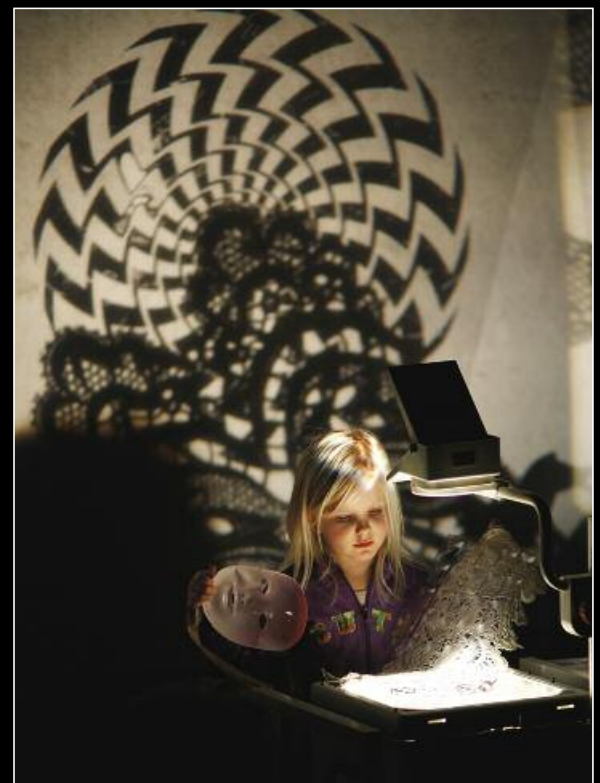
► I syv dage fik børnene afløb for deres skabertrang ved at lege med genbrugsmaterialer ligesom den fingerfærdige designer *Shane Brox*, kendt fra børne-tvprogrammet *Shanes Verden*.

Materialerne havde de fået hos ReMida Center Randers. Et center for kreativt genbrug, som blev skabt i 2004, da en gruppe lokale pædagoger havde været i Italien og var blevet inspireret af de berømte daginstitutioner i Reggio Emilia.

Sammen med genbrugsmaterialerne brugte børnene lys. Og da ugen var omme, blev Østervold i Randers mørkelagt, så kun børnenes selvskabte lysinstallationer oplyste gaden i de sene eftermiddagstimer.

Men før det kom så vidt, var ugen blevet indledt af idolet selv. Det var Shane Brox, der gav startskuddet til børnenes lysfest.

Selvfølgelig.

Droppede FOA – men fortrød

Fagforening. Social- og sundhedshjælper Jette Clemmensen meldte sig sidste år ud af FOA og ind i Det Faglige Hus. Nu har hun fortrudt og er igen blevet medlem hos FOA.

Af **Anette Kjær Jørgensen**
Foto: **Berit Hvassum**

Trygheden ved at have den lokale afdeling af sin fagforening tæt på. Lige kunne ringe eller tage et smut indenom. Få en god

snak og et grin med dem i afdelingen. Det savnede social- og sundhedshjælper *Jette Clemmensen* som medlem af Det Faglige Hus, og hun vendte tilbage til FOA Bornholm.

»Da jeg var medlem hos Det Faglige Hus foregik kontakten via mail, eller hvis jeg skulle til et møde, var det helt i København. Man går jo og overvejer fordele og ulemper, og jeg lever af at have med mennesker at gøre, så den personlige kontakt i FOAs lokalafdeling her på øen er guld værd for mig,« siger Jette Clemmensen.

Utilfreds med FOA

Jette Clemmensen har altid haft sit faste faglige ståsted i FOA. Men da hun i et par

år kørte som vikar for Vikarbureau Bornholm, følte hun ikke rigtigt, at hendes fagforening var der for hende.

»Jeg syntes ikke, de varetog mine interesser som vikar ordentligt, og så var der også penge at spare, hvis jeg meldte mig ud. Jeg var utilfreds med den betjening, jeg fik, når jeg kontaktede den lokale afdeling. Man fik nærmest indtrykket af, det var forkert at være privatansat hos et vikarbureau. Det virkede, som om de helst så, at man var offentligt ansat. Jeg mener, vi yder da det samme stykke arbejde, hvad enten vi er privat eller offentligt ansat. I dag er jeg offentligt ansat, og jeg synes da, det er dejligt at bruge vikarbureauet. Det er vores højre hånd, når vi er syge,« siger hun.

Foretrækker FOA. Jette Clemmensen synes, at Det Faglige Hus var for upersonligt, og de havde ikke samme kendskab til lokale forhold som FOA Bornholm. Derfor er hun tilbage i FOA.

Har sørget for overenskomst

Hos FOA Bornholm forstår de ikke helt kritikken.

»Vi har medvirket til, at Vikarbureau Bornholm har lavet tiltrædelses-overenskomst, og vi ser ikke på, om man arbejder for et vikarbureau eller i den kommunale døgnpleje. For os er det bare vigtigt, at reglerne overholdes,« siger *Birthe Rune-kær*, sektorformand for Social og Sundhed, FOA Bornholm.

FOA giver tryghed

På et tidspunkt kørte Jette Clemmensen sur i det omflakkende vikarliv. Hun savnede faste kollegaer, og da hun fik tilbudt job i døgnplejen i Rønne Nord, sagde hun straks ja tak. Og skiftede tilbage til FOA.

»Du ved jo aldrig, hvad fremtiden bringer. Jeg kan få en arbejdsskade, eller jeg kan blive ledig, og så er det langt at tage til København. Som medlem af FOA skal jeg bare tage turen til Rønne,« siger hun.

Og så er der igen det med trygheden. I FOA Bornholm kender de til forholdene, hun arbejder under. De ved, hvad hun går og laver, og de har fingeren på pulsen, hvis der opstår lokale problemer.

Fagligt fællesskab

»Men udover det vil jeg også gerne være med i fællesskabet igen. Arrangementerne, kurser og informationsmøder, hvor man helst skal være FOA-medlem. Så jeg kan være opdateret på mit arbejde,« siger Jette Clemmensen.

Så alt i alt er hun ganske godt tilfreds med at være tilbage i sin gamle fagforening.

»Det er altid klogt at være lidt fremsynet,« fastslår hun. ■

anettesaw@gmail.com

Temadag om ledelse

Lederuddannelse. Gode grunde til at vælge lederuddannelse netop nu! Gratis temadag om lederuddannelse og velfærdsledelse.

Aldrig før har der været så meget brug for ledelse. Og for dig som leder. Dine chefer kræver mere effektivitet. Dine medarbejdere kræver mere tid. Borgerne og brugerne kræver mere kvalitet. Kravene til velfærdsydelserne øges hele tiden, og hverdagen for mellemliderne i den offentlige sektor (velfærdsledere) bliver stadig mere kompleks.

Derfor har FOA været med til at sikre, at offentlige ledere har ret til uddannelse, og FOA tilbyder sammen med Professionshøjskolen UCC lederuddannelse til velfærdsledere.

Tidspunkt: Onsdag den 28. april 2010, 10-14 (inkl. frokost).

Sted: Professionshøjskolen UCC, Titangade 11, 2200 København N.

Pris: Temadagen er gratis.

Program:

- Baggrund for den megen fokus på velfærdsledelse.
- Udfordringer til ledelse af fagprofessionelle.
- Udvikling af teori om velfærdsledelse: Udfordringer og perspektiver.
- Velfærdsledelse mellem tillid og tællelighed.
- Introduktion til lederuddannelse for FOA ledere.

Oplægsholdere: Niels Thyge Thygesen (lektor, CBS), Niels Erik Hulgård Larsen (udviklingskonsulent, UCC) og Tom Bjerregaard (specialkonsulent, FOA).

Tilmelding: Tilmelding på UCC's hjemmeside www.ucc.dk eller til FOA på mail tob001@foa.dk – senest to dage før temadagen af hensyn til frokost.

Er jeg blevet fabriksarbejder?

Sygefravær. PlejeGribskov er blevet landskendt for et tårnhøjt sygefravær. Årsagen er dårlig ledelse, nedskæringer og firma-gørelsen af ældreplejen, mener en tidligere tillidsrepræsentant.

Af **Britta Lundqvist**
Illustration: **Gitte Skov**

Fra omsorgsarbejder til fabriksarbejder – sådan oplever social- og sundhedshjælper *Conny Svendsen* tiden før og efter kommunalreformen. Hun mener, det blandt andet er i denne forskel, man skal finde forklaringen, som giver hendes arbejdsplads, *PlejeGribskov*, en kedelig Danmarksrekord i sygefravær.

Conny havde arbejdet 20 år i Helsingør Kommune, som i 2007 blev lagt sammen med Græsted-Gilleleje og blev til Gribskov Kommune. I Græsted-Gilleleje var ældreplejen udliciteret til private firmaer,

og den tidligere kommunale ældrepleje i Helsingør blev til virksomheden PlejeGribskov.

»Vi var nervøse for, hvordan det ville blive, når ældreplejen skulle drives som et firma, og desværre er det gået, som vi frygtede,« siger Conny Svendsen. Hun var tillidsrepræsentant frem til oktober 2007, men stoppede og gik fra dagvagt til fast nattevagt.

Diktater fra ledelsen

»Før havde vi en god og synlig centerleder, men i PlejeGribskov bliver der ledet med diktater, hvor vi får at vide, at sådan er det. Det er oppefra-og-ned-kommuni-

kation, og der er ingen dialog,« oplever Conny Svendsen.

»Vi er også blevet skåret ned, for eksempel kørte de udekørende nattevagter to sammen, men det blev forbudt. Nu skal man køre alene, og det fik to rigtig gode nattevagter til at sige op. I det hele taget fik nedskæringerne sygefraværet i vejret,

»Det knuser den faglige stolthed, når der ikke er plads til omsorg.«

CONNYS SVENDSEN, SOCIAL- OG SUNDHEDSHJÆLPER, PLEJEGRIBSKOV

Rekord i sygedage

Gribskov. Social- og sundhedshjælperne i den kommunale virksomhed PlejeGribskov har en kedelig Danmarksrekord. I 2008 var de syge i gennemsnitligt 43,5 dage.

Af **Britta Lundqvist**

Der er kæmpe forskelle på sygefraværet i kommunerne. Der er både forskelle mellem forskellige faggrupper – chefer er for eksempel mindre syge og faggrupper

med direkte borgerkontakt er mere syge – og forskelle kommunerne imellem.

Og en kommune kan både have et generelt lavt sygefravær, og et meget højt sygefravær inden for et område. Sådan er det i Gribskov Kommune, hvor kommunens

ansatte har det næstlaveste sygefravær – 14,4 dage – kun overgået af Lemvig Kommune med 13 dage. Men samtidig er kommunens social- og sundhedshjælper i top med 43,5 sygedage i gennemsnit i 2008. Et pænt stykke over nabokommunen Hillerøds sosu-hjælperne, der havde 26 sygedage. For hele sosu-personalet var gennemsnittet 31,5 dage i Gribskov og 24,3 dage i Hillerød.

Tallene stammer fra Det Fælleskommu-

og mange er gået ned psykisk,« siger Conny Svendsen.

»Hvis sygefraværet skal ned, skal der være det personale, der er brug for, og der skal være dialog med ledelsen,« anbefaler Conny Svendsen.

Firma-gørelse af omsorg

Conny synes, at ændringen fra kommunal ældrepleje til et

Anbefalinger. »Hvis sygefraværet skal ned, skal der være det personale, der er brug for, og der skal være dialog med ledelsen,« mener social- og sundheds-hjælper Conny Svendsen.

firma har store konsekvenser for både borgere og medarbejdere.

»Hvis vi er et firma, hvad er beboerne så? Papkasser, der skal flyttes? Og er jeg blevet fabriksarbejder?« Spørger Conny retorisk.

»Før i tiden så vi på den enkelte beboers behov. Det kan vi ikke i dag, hvor vi kun må give de ydelser, borgeren er visiteret til. Så den omsorg, vi gerne vil give, må vi ikke give, for så tager vi tiden fra en anden borger. Det knuser den faglige stolthed, når der ikke er plads til omsorg,« fastslår Conny Svendsen. ■

brlu@foa.dk

nele Løndatakontors (FLD) statistik over sygefravær i kommunerne i 2008.

Udliciteret eller kommunal ældrepleje

Det var to meget forskellige kommuner – Helsingør og Græsted-Gilleleje – der ved kommunalreformen i 2007 blev til Gribskov Kommune.

Ældreplejen i Græsted-Gilleleje havde været udliciteret siden 1999, mens Helsingør havde kommunal ældrepleje. Den kommunale del blev omdannet til virksomheden *PlejeGribskov*, som står for driften af hjemmepleje og to plejecentre med beliggenhed i den tidligere Helsingør Kommune. De private leverandører *Attendo*

Care og *Aleris Ældreservice* har driften af Gribskovs tre andre plejecentre og hjemmeplejen i det tidligere Græsted-Gilleleje.

Borgerne visiteres efter samme kvalitetsstandard, uanset om leverandøren er en privat eller kommunal virksomhed.

Svær omstrukturering

For medarbejderne var det en svær omstilling. Og resultatet kunne ses i sygefraværet. Desværre er der ikke en FLD-statistik over 2007-sygefraværet fra Gribskov på grund af et datanedbryd. Men tallene fra 2006 i Helsingør Kommune viser, at sosu-hjælperne det år havde 35,2 sygedage, 8,3 dage mindre end i 2008.

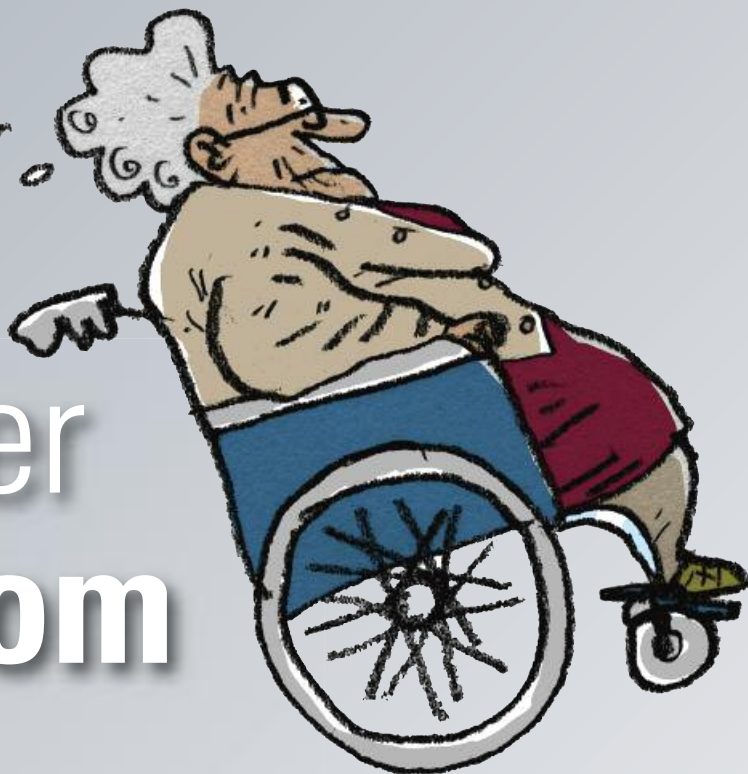
I en sammenligning af de private og den kommunale leverandør beskriver Udbudsrådet problemerne i PlejeGribskov sådan:

»Generelt er det i høj grad omstrukturen fra klassisk kommunalt regi til PlejeGribskov, der medfører utilfredshed. Overgangen fra traditionel pleje til levering af ydelsespakker er svær at forlige sig med for en del af medarbejderne.« (Effektanalyse af konkurrenceudsættelse af pleje- og omsorgsopgaver i kommunerne, Udbudsrådet november 2009.) ■

brlu@foa.dk

Frustrationer giver sygdom

Politik. Pia Foght, socialdemokratisk formand for Social- og Sundhedsudvalget i Gribskov Kommune, vil have medarbejderne inddraget i løsning af problemerne med højt sygefravær.

Af **Britta Lundqvist**
Illustration: **Gitte Skov**

Der blæser nye politiske vinde i Gribskov Kommune. Efter kommunalvalget i november har Venstre mistet flertallet, og Socialdemokraterne, SF og Konservative har nu flertal med 12 af byrådets 23 pladser. Socialdemokraten *Pia Foght* er blevet formand for Social- og Sundhedsudvalget, og mere udlicitering er ikke på hendes politiske dagsorden, tværtimod er hun tilhænger af, at ældreplejen er kommunal.

Medarbejderne fik ikke ejerskab

Pia Foght ser det høje sygefravær i den kommunale virksomhed PlejeGribskov som et resultat af manglende inddragelse af medarbejderne: »Min erfaring er, at forandringer skal komme nedefra. PlejeGribskov kom oppefra og skulle passe til

den udliciterede ældrepleje i Græsted-Gilleleje. Medarbejderne fik ikke ejerskab af den nye virksomhed, og frustrationer giver sygdom.«

Trivslen skal forbedres

Derfor er Pia Foghts forslag til løsning af problemerne med højt sygefravær, at medarbejderne inddrages: »Vi skal have nedsat en tænketank med så mange menige medarbejdere som muligt. Det har de gode erfaringer med i Slagelse. Det skal være dem, der står i hverdagen, som har indflydelse på den, og de skal se på, hvordan vi forbedrer trivslen. Jeg ser også gerne, at der kommer selvstændige ledelser på PlejeGribskovs to plejecentre, sådan som der var før.«

Tænketanken skal arbejde hen over sommeren, og Pia Foght håber så, at der

Medarbejderne. »Vi skal have nedsat en tænketank, hvor medarbejderne kommer med forslag til, hvordan vi forbedrer trivslen og får nedsat sygefraværet,« siger Pia Foght.

kan være et beslutningsgrundlag i byrådet i efteråret.

»Økonomien er den samme, men jeg tror på, at vi sammen med medarbejderne kan skabe forandringer, så vi kan bevare PlejeGribskov i kommunalt regi.«

Vil stoppe udlicitering

PlejeGribskov står for driften af to plejecentre, og tre plejecentre drives af de private firmaer Attendo Care og Aleris Ældreservice.

»Mit mål er at stoppe den voldsomme udlicitering, vi har oplevet i Gribskov gennem de senere år. Derfor ønsker jeg, PlejeGribskov fortsat skal være kommunalt,« fastslår Pia Foght. ■

brlu@foa.dk

Kom med dine krav til OK-11

Overenskomster. Deltag i debatten om, hvilke krav FOA skal stille til overenskomstforhandlingerne i slutningen af året.

Af **Dennis Kristensen**
Foto: **Finn Olsen**

Nu begynder forberedelserne til forhandlingerne om dine løn- og ansættelsesvilkår for perioden fra 2011 og frem. Forhandlingerne mellem de regionale og kommunale arbejdsgivere og FOA starter i slutningen af 2010. Forhandlingerne skal være afsluttet med udgangen af marts 2011, så de nye overenskomster kan træde i kraft 1. april 2011.

Forbundet har udarbejdet et oplæg, der gerne skulle sætte gang i diskussionerne ved medlems- og tillidsrepræsentantmøder om OK-11.

Det er nu, du som aktivt medlem har indflydelse på, hvilke krav vi skal rejse over for arbejdsgiverne.

Møderne vil finde sted i din afdeling i løbet af foråret og sommeren.

Kravene fra afdelingerne skal være afleveret til forbundet i slutningen af august.

Dine krav

De temaer, der her bliver nævnt, er dem, forbundet tror, bliver de toneangivende ved FOAs forhandlinger, men vi kan selvfølgelig tage fejl. Det, du tænker på, kan være noget helt andet, men lige så rigtigt. Det vigtigste er, at vi får dine krav ind, så det bliver dem, vi oversender til arbejdsgiveren.

Løn

Vigtigst er det, at reallønnen bliver sikret, så FOAs medlemmer kan købe det samme for lønnen i morgen, som de kunne i går. Selv om FOAs store kvindegrupper fik lidt mere end mændene ved sidste forhandling, halter kvinderne stadig 17 procent efter. Det skylder vi at gøre noget ved.

FOA har også store grupper af lavtlønnede – de lavest lønnede på det offentlige arbejdsmarked. Vi forslår, at lønstigninger fremover skal gives som et krone-beløb, i stedet for procentstigninger. Det vil være til fordel for de lavest lønnede.

Lokal løndannelse

Lokal løn er ikke lige populær i alle FOAs grupper. Spørgsmålet er derfor, om ikke vi skal til at have forskellige krav, der passer til den enkelte faggruppes holdning til de lokale lønforhandlinger – men det er du selv med til at afgøre.

Frit valg

Vi fik indført valgmulighed mellem løn, pension, og – for dem der er over 58 år – seniordage i nogle overenskomster sidste gang. Ordningen er kun på 0,8 procent. Skal vi udbygge valgmulighederne, og skal flere overenskomster give valgfrihed?

Andre temaer

Derudover vil vi også opfordre jer til at diskutere trivsel og sundhed, medbestemmelse, tillidsrepræsentanternes vilkår, seniorrettigheder, uddannelse og ledervilkår. Det og alt det andet kan du læse mere om i det diskussionsoplæg, FOA har udarbejdet. ■

Du kan hente forbundsformandens diskussionsoplæg efter den 19. april – enten på www.foa.dk eller i din afdeling.

Vælg en bank

der gi'r dig kontante fordele

Vi er gennem flere år blevet kåret som en af Danmarks billigste banker på www.mybanker.dk

Vi er for dig, der er medlem af FOA eller kunde i PenSam – og din familie.

Vi vil meget gerne tage hånd om dig og din økonomi.

**Skift til PenSam Bank i dag
– ring til os på 44 39 39 44**

Så fortæller vi mere om de kontante fordele, der er ved at vælge PenSam Bank. Læs mere på www.pensam.dk/bank

Jan Møller Larsen, kunderådgiver

PenSam BANK

Omsorgs- glidning

Som sosu-assistentelev har jeg haft tre praktikophold. Alle steder har jeg mødt rigtig mange dygtige, engagerede og indsigtfulde kolleger.

Jeg har været i praktik på Herlev Hospital, på en medicinsk afdeling og på Psykiatrisk Center Ballerup. Faktisk blev jeg og mine medelever så begejstrede for sidstnævnte arbejdsplads, at vi har indstillet den til årets praktiksted. Til sidst var jeg på et plejehjem i Birkerød. Jeg har dog gennem alle praktikker undret mig en del over, at et helt basalt behov som støtte til toiletbesøg er nedprioriteret i forhold til tidligere. Jeg er gammel hjemmehjælper, og da jeg startede i faget for godt 25 år siden, fik alle borgere tilbud om toiletbesøg flere gange dagligt.

Jeg tror bestemt ikke, at det er fordi, at vi som plejepersonale ikke ser det som en menneskeret at komme på toilettet. Jeg tror blot, at i mangel af reel tid så affinder vi – og borgerne – os med, at sådan er det. Vi har ganske langsomt vænnet os til, at dem, der kan give udtryk for behov, hjælper vi. De andre 'ser' vi ofte ikke have det behov. Jeg føler, at vi er ude på en glidebane, hvad kan vi gøre? Kunne man forestille sig, at vi i disse sparetider dokumenterer det, vi ikke når? For eksempel manglende toiletbesøg, omsorg, aktivitet og så videre. Og på en eller anden måde får det videreformidlet? Det vil desværre også koste tid – taget fra borgerne – så er der bedre ideer?

Tanja Rasmussen

Spar portokroner

I plejer altid at være rigtig gode til at få jeres forslag igennem. Det er I også med partistøtte-erklæringen – godt gemt af vejen på side 45 i martsbladet.

Hvis I var ærlige, så havde I formuleret erklæringen med, at man skulle tilmelde sig, hvis man ville støtte 'rød blok'. Sikke mange portokroner I kunne spare jeres medlemmer for. I starter jo selv med, at FOA ikke går ind for partistøtte!

Nu skal jeg betale kuvert og porto for at blive fritaget for partistøtte – og hvordan vil I overbevise nogen om, at I ikke støtter alligevel?

Per Jespersgaard

Svar

Vi har ikke forsøgt at gemme kuponen til fritagelse for partistøtte af vejen. Tværtimod har vi gjort opmærksom på den på side 4, som er en af de mest læste sider i bladet. Vi har tidligere forsynet kuponen med en »porto betalt«, men det har vi valgt at droppe, fordi man skal skrive sit cpr-nummer på kuponen, og nummeret derved ville blive synligt for alle. Allerhelst vil vi have, at medlemmerne skal kun-

FOTO: COLOURBOX

ne foretage afmeldingen online, men det giver loven desværre ikke mulighed for.

Redaktionen

Sigter for lavt

Normalt klarer jeg mig ret fint med/uden mit fagblad – primært fordi jeg kun skimmer det.

Det gør jeg, fordi jeg synes, at I fagligt sigter alt, alt for lavt og undervurderer jeres målgruppe og læsere.

Når jeg nu alligevel skriver, er det fordi, der i februarudgaven af fagbladet var vedlagt en reklame.

Det kan selvfølgelig have været et uheld, og så må I undskylde dette indlæg.

»En originalfigur af Sarah Kay«.

Der har tidligere været andre reklamer, men det her var sgu da –

undskyld sproget – bunden. Det kan selvfølgelig have noget at gøre med, at jeg er mand, men ærlig talt så tror jeg det ikke. Jeg tænker, at I nok tager jer rigtig godt betalt for at vedlægge reklamer. Alligevel synes jeg, det i den grad er uvedkommende og at trække niveauet ned. Det sender simpelthen et forkert signal.

Jeg synes også, at de indlæg, der findes på side 4 og 5, er under niveau. Jeg kan absolut ikke se, hvad jeg eller andre i vores fagblad skal med den ulødlige viden om Jennifer Lopez' bagdel, irske talemåder eller navnebarometeret –

med mindre I simpelthen ikke har noget at skrive om i bladet og bare skal udfylde spalteplassen med slap, indholdsløs og ubrugelig viden.

Jeg bliver sikkert ikke populær af at foreslå, at I kigger på andre fagbla-

de og deres ambitioner. Det kan sagtens gøres uden at gå dem i bedene.

Jeg vil slutte med at opfordre jer til at opgradere jeres holdning til jeres faggrupper og læsere, at bruge spalteplassen til noget mere seriøst og fagligt. Jeg håber, I vil opleve dette som konstruktiv kritik mere end et surt opstød, selv om jeg godt kan se, at det kan virke lidt surt. *(Forkortet af red.)*

Jens Bækdal,

Silkeborg

Skriv til

fag og arbejde

redaktionen@foa.dk

Husk: Et læserbrev må ikke være længere end 300 ord. Redaktionen forbeholder sig ret til at forkorte, når pladshensynet kræver det.

Har du lyst til at spørge fag og arbejdes ekspertpanel om noget, så skriv til: *fag og arbejde*, Staunings Plads 1-3, 1790 København V. Mrk.: Spørg panelet. **Du kan også maile til:** ries@foa.dk

Kan man stole på nøglehulsmærket?

Jeg har set mange reklamer for det nye nøglehulsmærke og synes egentlig, det er en god idé. Men – kan man nu stole på, at produkterne reelt er sunde?

Sanne Nielsen

Svar

Som udgangspunkt vil jeg først sige, at jeg er overbevist om, at nøglehulsmærket er en rigtig god idé. Personligt har jeg ikke tid til at stå og nærlæse alle varedeklarerationer, når jeg handler. Og når jeg ind imellem gør det alligevel, kan jeg godt blive i tvivl om, hvordan jeg samlet skal tolke deklARATIONEN. Med nøglehulsmærket er der nogle kloge hoveder, der allerede har tolket deklARATIONEN for mig, når jeg gerne vil træffe et sundere valg. Det ligger i de kriterier, som produkterne skal leve op til. Jeg tror, det er med stor omhu, at reklamesloganet er blevet 'et sundere valg', frem for 'et sundt valg'. Der er nemlig ikke skruet på alle 4 'knapper' i alle 26 produktkategorier. For eksempel gælder det for kød-pålæg, at der ikke er krav om mindre salt i de nøglehulsmærkede produkter. Det skyldes, at der i en anden del af lovgivningen netop er krav til saltindholdet, for at man ikke skal blive syg af pålægget. Man kan altså finde for eksempel det samme saltindhold i både mærkede og ikke mærkede pålægsprodukter. Til gengæld vil de nøglehulsmærkede produkter indeholde mindre fedt. Så samlet set vil de nøglehulsmærkede fødevarer være et sundere valg, selv om det ikke er på alle parametre. Og så er det selvfølgelig vigtigt at huske på, at de 8 kostråd stadig gælder – man skal huske at spise varieret.

Gitte Gross

Hvis du ønsker at være anonym, skal du blot gøre opmærksom på det. Brevkasse-redaktøren skal dog vide, hvem du er.

Sygesamtaler med gravide?

På min arbejdsplads er vi blevet i tvivl, om lederen skal indkalde sygemeldte gravide til sygesamtale. Vi synes selv, det er overflødigt, fordi vi på arbejdspladsen har forsøgt at ændre arbejdsopgaverne, så vores gravide kollega kan fortsætte arbejdet? Men skånehensynene var ikke tilstrækkelige. Er det så nødvendigt at indkalde til en sygesamtale, som lederen inden 4 uger skal indkalde andre sygemeldte til?

(Spørgerens navn er redaktionen bekendt)

Svar

Det korte svar er nej. Lederen skal ifølge sygedagpengeloven ikke indkalde den gravide til sygesamtale ligesom andre sygemeldte, der har været sygemeldt i 4 uger.

En gravid har ret til fravær før barselsorlov, såfremt graviditeten har et sygeligt forløb, som ved fortsat beskæftigelse vil medføre risiko for hendes helbred eller fosteret. En kvinde har også ret til fravær før barselsorlov,

hvis arbejdets særlige karakter medfører risiko for fosteret eller graviditeten, og arbejdspladsen ikke kan tilbyde hende andet passende arbejde. Det fremgår af barselloven.

Nu kan jeg forstå af dit spørgsmål, at I på jeres arbejdsplads har gjort, hvad I kan for at fastholde den gravide – for eksempel ved at ændre arbejdsopgaverne og udvide skånehensyn. Men den gravide kunne alligevel ikke holde til at arbejde uanset disse skånehensyn. Det er godt, at I har forsøgt.

FOA anbefaler, at arbejdspladserne aftaler en gravidpolitik. Redskaberne under en gravidpolitik kan være, at den gravide tilbydes en gravid-samtale med lederen og sikkerhedsrepræsentanten om, hvilke hensyn hun har behov for under graviditeten. Arbejdspladser som har en forflytningsvejleder kan aftale, at forflytningsvejlederen gennemgår arbejdsopgaverne med den gravide med særlig opmærksomhed på løft og arbejdsstillinger. Gravi-

de kan også have behov for at blive flyttet fra alenearbejde eller arbejde med voldelige borgere. Der er også arbejdspladser, som til-

ILLUSTRATION: PETER M. JENSEN

Mad/sundhed
Gitte Gross,
bromatolog,
centerleder i
Videncenter for
Fødevarer og
Sundhed

Sociale forhold
Anne Dahl
Petersen,
socialrådgiver
i FOA

Psyisk arbejdsmiljø
Pia Køhler Ryom,
arbejdsspsykolog,
Arbejdsmedicinsk
Klinik i Ålborg

Arbejdsskader
Helle Thunø,
konsulent i FOA

byder fysioterapi særligt til gravide. En løsning kan også være delvist fravær. Lederen indkalder løbende den gravide til gravidsamtale, da behovene ændres, efterhånden som graviditeten skrider frem. Det er FOAs erfaring, at de gravide, kollegerne og lederen ser det som et positivt tiltag at afholde gravidsamtale.

Så mit svar er, at lederen ikke skal indkalde til den traditionelle 4-ugers sygesamtale, men FOA anbefaler, at arbejdspladsen har en gravidpolitik, der indebærer, at der indkaldes til gravid-samtaler med henblik på at fastholde den gravide i arbejde, indtil hun skal på barselsorlov.

I kan søge mere viden på www.foa.dk, hvor I kan finde pjecen *Der skal tre til en god graviditet*.
Anne Pedersen

Skal sænke kravene til mig selv

Jeg har meget svært ved at nå arbejdet. Når jeg henvender mig til min leder, får jeg at vide, at jeg skal blive bedre til at prioritere, og at jeg skal sænke kravene til mig selv. Det hjælper mig ærligt talt ikke ret meget.

Kan du give mig nogen konkrete idéer til, hvordan jeg tackler problemet?

Den fortravlede

Svar

Forudsætningerne for at kunne planlægge og prioritere sin tid er, at du er helt klar over din rolle, samt hvad forventninger der er til din

arbejdsindsats. I mit arbejde møder jeg mange medarbejdere, som går ned med stress, fordi de forsøger at tackle uklarheder og urealistiske tidsfrister for arbejdet ved at løbe stærkere.

Jeg synes, at du skal henvende dig til din arbejdsmiljørepræsentant og tale med hende eller ham om, hvorvidt du er den eneste person på arbejdspladsen, der har det problem, og om ikke I kan komme i gang med at gøre noget ved det. Det at forsøge at leve op til nogle krav, som er urealistiske, bliver du ganske enkelt syg af på sigt. Så det er vigtigt, at du får noget hjælp og støtte i det, du står i, men også at du får set, om der er tale om et fælles problem, eller det er dit eget problem.

Jeg vil tro, at der er mange på arbejdspladsen, som har det ligesom dig, men jeg vil også tro, at mange prøver at skjule det ved at løbe stærkere og ved at holde frustra-

tioner inde i sig selv. Der går meget stolthed i det på denne front.

Noget af det, der også er vanskeligt, er, hvis hver enkelt forsøger at tilpasse sig så meget, som man gør på nogle arbejdspladser. Man kommer til at leve i en ønske-virkelighed, hvor man lader som om, at virkeligheden er anderledes, end den er. Hvor man lader som om, at det ikke er noget problem med forventninger og krav, men at hver enkelt må prøve at tackle det så godt, som man kan. Det kan for eksempel føre til, at pauser langsomt får lov til at glide ud. Det er dybt bekymrende, da det betyder, at den solidaritet, der opstår i samtale med kollegerne, kan falde væk.

Pia Ryom

Skade under vikararbejde

Jeg er ansat og får min løn af et vikarbureau, men arbejder for en helt anden arbejdsgiver. I januar faldt jeg på arbejdsgiverens parkeringsplads på grund af sne og is og beskadigede mit venstre håndled.

Hvem skal anmelde skaden i en sådan situation – er det vikarbureauet eller arbejdspladsen?
Vikaren

Svar

Det er arbejdspladsen, der skal anmelde din arbejdsskade. For vikarer er hovedreglen, at det er arbejdsstedet, der har pligt til at forsikre vikaren og dermed anmelde arbejdsskaden.

I arbejdsskadeloven ser man nemlig på, hvilken arbejdsgiver der har nytte af dit arbejde, og hvem der instruerer dig – frem for hvem der udbetaler din løn.

Du skal samtidig være opmærksom på, at der også kan være et arbejdsgiveransvar i sagen.

Har arbejdsgiveren ikke sørget for at salte og rydde adgangsvejene på arbejdspladsens område, kan han drages til ansvar for skaden. Det kan han i henhold til Erstatningsansvarsloven.

Under alle omstændigheder vil jeg anbefale dig at kontakte din lokale afdeling og få yderligere råd og vejledning.

Helle Thunø

LOPLUS-SHOP.DK: NYE VARER I SHOPPEN

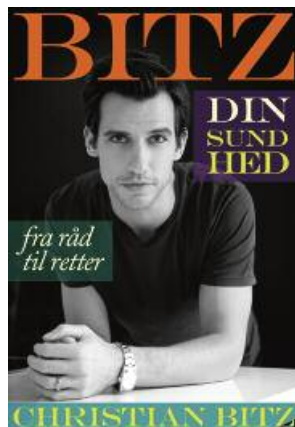
Der er kommet nye stærke tilbud i LO Plus Shoppen. Du finder shoppen på www.loplus-shop.dk

SPAR
124 kr.

GYM BAG – SPORTSTASKE M/HÅNDKLÆDER, DRIKKEDUNK OG SHAMPOO

Praktisk sort/grå sportstaske i nylon indeholder et badehåndklæde, et spinning-håndklæde, en body-shampoo fra Lord Nelson samt en sports-vandflaske. **Vejl. pris 349,00 kr. Din pris 225,00 kr.**

SPAR
50%

BITZ DIN SUNDHED

Her får du sundhed på dine betingelser og vejen til en holdbar livsstil. *Bitz din sundhed* af Christian Bitz er fuld af anerkendt viden, gode råd og lækre retter – og så er der ingen løftede pegefingre. Du får 8 kostråd serveret på en sanselig måde, der giver plads til alt det søde og sjove, som skaber en sund hverdag. Intet er forbudt. Det er sund fornuft.

Vejl. pris 250,00 kr. Din pris 200,00 kr.

SPAR
808 kr.

SKAGEN URE

Lækkert radiostyret herreur med sort læderrem og sort skive. **Vejl. pris 1798,00 kr. Din pris 990,00 kr.**

Dameur i stål med hvid urskive.

Vejl. pris 1398,00 kr. Din pris 899,00 kr.

SPAR
499 kr.

10%

Dansommer

Lej dit feriehuse gennem dansommer og få 10% i rabat.

www.loplus.dk/dansommer

Ekstra Bladet

Få 10% i fast rabat på Ekstra Bladet.

www.loplus.dk/ekstrabladet

Abecca

Få 10% rabat på børnetøj og beslægtede produkter.

www.loplus.dk/abecca

5%

ComputerCity

Få 5% rabat på hele varesortimentet hos ComputerCity. www.loplus.dk/computercity

E-deli

Få 5% rabat på specialiteter og økologiske varer fra hele verden lige til døren.

www.loplus.dk/e-deli

DSB Rejsebureau

Få 5% rabat på alle pakkerejser. 90 kr. rabat pr. flybillet v. betjent bestilling i DSB rejsebureau.

40 kr. pr. billet v. bestilling i DSB netrejsebureau. www.loplus.dk/dsbrejsebureau

Særpris

Canal Digital

Få 2 måneders abonnement uden beregning ved

5%

oprettelse af digital tv-pakke fra Canal Digital. www.loplus.dk/canaldigital

SEAS-NVE

Få el til lav pris, uden abonnement og med energibesparende velkomstgave. NB! Gælder også uden for SEAS-NVE's forsyningsområde.

www.loplus.dk/seas-nve

Statoil

Som LO Plus-medlem kan du få et Statoil Privatkort, der bl.a. giver dig 7 øre/liter benzin og 21 øre/liter diesel på pumpeprisen. Ingen årsgebyrer eller opkrævningsafgifter på Statoil Privatkort. www.loplus.dk/statoil

FALK LAURITSEN: TAG PÅ FERIE MED 4% RABAT

Falk Lauritsen Rejser er kommet med i LO Plus. Du får nu 4 % rabat på din rejse, når blot du oplyser, at du er LO Plus-medlem. Så har du ikke bestilt sommerferien endnu, kan du finde masser af spændende rejser hos Falk Lauritsen. Som noget nyt har Falk Lauritsen også fået rundrejser på programmet – også her får du 4% rabat. Bestil på 70 10 26 88 og oplys, at du er LO Plus-medlem. Læs mere på www.loplus.dk/falklauritsen

SPAR 4%

SPAR 1.000 KR.

BRFKREDIT: FÅ MEST UD AF DIN OPSPARING

Via BRFbank tilbyder BRFkredit en række opsparingsprodukter med nogle af markedets mest attraktive renter. Princippet er enkelt: Jo længere tid du binder dine penge, jo højere rente får du. Kontakt BRFkredit på 70 10 22 23 for at høre mere. Som LO Plus-medlem får du 1.000 kr. i rabat, når du optager et nyt lån hos BRFkredit.

COMPUTERTASKE SERGIO

Smart computertaske, lavet i blødt, sort kalveskind i rigtig god kvalitet. Skindet er overfladebehandlet og slidstærkt. Indeholder ekstra rum til papirer samt aftagelig foret nylon-etui til den bærbare computer. Der er bærehank og skulderrem. Her får du kvalitet til den bedste pris på markedet.

Vejl. pris 2.500,00 kr. Din pris 699,00 kr.

SPAR 1.801 KR.

KONVENTUM: SOMMERKONCERT PÅ KONVENTUM

Kom til stor udendørs sommerkoncert på Konventum, LO-skolens conferencecenter i Helsingør, og få den første vin, øl eller vand gratis.

Oplev Sanne Salomonsen & Dizzy Mizz Lizzy fredag den 25. juni og Lars H.U.G samt C.V. Jørgensen lørdag den 26. juni. Koncertbilletter kan købes via www.billetlugen.dk. Buffét inden koncerten samt overnatning og brunch efter koncerten kan bestilles via www.konventum.dk.

Medbring denne side i dit medlemsblad den 25. eller 26. juni og modtag et gratis glas vin, øl eller vand.

Gratis glas vin, øl eller vand

Praktiske oplysninger

- 1 Få rabat mere end 1.500 steder med dit medlemskort. Se på www.loplus.dk hvor du kan få rabat.
- 2 Tilmeld dig nyhedsbrevet fra LO Plus på www.loplus.dk. Så bliver du løbende opdateret om nye steder, hvor du kan få rabat.
- 3 Har du mistet dit medlemskort til FOA – og dermed også dit LO Plus rabatkort – kan du genbestille et kort på tlf. 70 10 20 60.

Ferie ferie ferie

Ferieregler. 1. maj tager du hul på et nyt ferieår. Her er et overblik over de vigtigste regler for afholdelse af ferie efter ferieaftalen, som gælder for ansatte i kommuner og regioner.

Den øvrige ferie på 2 uger holdes fra 1. oktober 2010 til 30. april 2011. Den sidste uge (den 6. ferieuge) kan du som udgangspunkt lægge, når du har lyst.

Hvornår kan du holde ferie?

Din arbejdsgiver skal så vidt muligt tage hensyn til dine ferieønsker. Samtidig skal arbejdsgiveren sikre, at arbejdet kan blive udført og har derfor det sidste ord at skulle have sagt.

Normal praksis de fleste steder er, at du i samarbejde med dine nærmeste kolleger laver en plan for fordelingen af ferie, som efterfølgende skal godkendes af arbejdsgiveren. Det gælder både hovedferien og den øvrige ferie.

Varsling af ferie

Hvis du og din arbejdsgiver ikke kan blive enige om, hvornår du skal afholde ferie, kan din arbejdsgiver med visse varsler bestemme, hvor-

når du skal holde ferie. Der gælder et varsel på 3 måneder for hovedferien og 1 måned for den øvrige ferie. Arbejdsgiver kan ikke varsle den 6. ferieuge til afholdelse.

Hvis du bliver syg

Bliver du syg, inden din ferie starter, kan du vælge enten at udskyde ferien eller at holde den som aftalt. Hvis du vil udskyde ferien, skal du sygemelde dig senest ved arbejdstids begyndelse på den første feriedag. Bliver du syg under din ferie, betragtes ferien alligevel som afholdt. I særlige situationer – hvis du for eksempel bliver alvorligt syg under ferien – kan ferien dog blive suspenderet.

Privatansat?

Er du privatansat, er du omfattet af ferielovens regler og har ret til 5 ugers ferie. Nogle privatansatte har også ret til 5 feriefridage – alt efter hvilken overenskomst de er omfattet af.

6 ugers ferie til alle

Som lønmodtager har du ret til at holde 6 ugers ferie i ferieåret 2010/2011, hvis du er ansat i en kommune eller region. Det gælder også, selv om du ikke har optjent feriepenge til at holde 6 ugers ferie med løn.

Fra 1. maj 2010 til 30. september 2010 har du ret til 3 ugers sammenhængende ferie – det som kaldes hovedferien.

Løn under ferie

Når du holder ferie, får du din sædvanlige løn. Det vil sige løn efter din ansættelsesbrøk på ferietidspunktet inklusive alle fast påregnelige tillæg jævnfør din arbejdsplan for perioden.

Det er altså ikke lønnen i optjeningsåret, der skal lægges til grund. Hvis du er timelønnet eller praktikant, består dine feriepenge af en feriegodtgørelse på 12,95 procent og en kontant godtgørelse på 2,5 procent. Disse beløb beregnes af den løn, som du har i optjeningsåret.

Hvis du har skiftet arbejdsgiver i løbet af året, skal du bruge dit feriekort, når du holder ferie og selv underskrive det.

Du kan få ferie overført

Som månedslønnet har du mulighed for – efter aftale med arbejdsgiveren – at overføre den 5. og 6. ferieuge. Du kan enten

overføre til det efterfølgende ferieår, eller du kan overføre til flere på hinanden følgende ferieår. Overførsel af ferie kræver, at du og din arbejdsgiver laver en skriftlig aftale inden 30. april 2010.

Du kan få ferie udbetalt

Du kan også få udbetalt feriepenge i stedet for at holde den 5. og 6. ferieuge. Hvis du har aftalt med din arbejdsgiver, at du vil have den 6. ferieuge udbetalt i stedet for at afholde den, bliver den som hovedregel udbetalt automatisk med lønnen for maj.

Hvis du ikke har afholdt den 5. uge, og den heller ikke er blevet varslet til afholdelse af arbejdsgiveren inden ferieårets udløb, kan du få den udbetalt. For at få den 5. ferieuge udbetalt, skal du udfylde et særligt skema. Det gælder også, hvis du

har feriepenge til gode, der stammer fra ansættelse, som er stoppet senest ved ferieårets udløb. Læs mere på www.adir.dk/ferie. ■

Kontakt din tillidsrepræsentant eller din FOA-afdeling, hvis du er i tvivl. Du kan også læse mere på www.foa.dk/førstehjælp under punktet »ferie«.

Af **Merete Nielsen**

Hun er måske ikke så tosset endda

»Det kan være, at hanen galer, men det er hønen, der lægger æg.«

Margaret Thatcher. ■

De smukkeste æg

Fabergé-æggene er essensen af historisk luksus og fremragende håndværk. De blev fremstillet til det russiske aristokrati fra slutningen af 1800-tallet. Det første Fabergé-æg fra 1885 var en påskegave fra zar Alexander til hustruen, den danske prinsesse Maria Fjodorovna. Frem til Zarstyrets fald ved revolutionen i 1917 blev disse Fabergé-æg en fast gavetradition hos den russiske zar-familie.

Det formentlig mest kendte af Fabergé-æggene er det såkaldte kroningsæg fra 1897. Ægget blev solgt på auktion i 1997 for godt 2,1 millioner dollar, men blev i 2004 videresolgt som en del af en større Fabergé-samling til den russiske milliardær Viktor Vekselsberg for et ukendt beløb. ■

Og de klammeste æg

Rejser du i Filippinerne, vil du støde på gadesælgere, der går rundt og råber BALUUUT. Balut er en nationalret og siges at være god for potensen, men tøv

en kende: 'Retten' består af et 17-19 dage gammelt andefoster i et æg.

Saften/suppen, som findes uden om fostret, er lidt grumset og smager sødt og lidt salt. Æggeblommen ligner en almindelig æggeblomme, men har en del blodårer. Og så er der fostret, som ser ud som en sort/brun lille fugleunge med ben, vinger og næb. Spises ofte med eddike. Velbekomme. ■

Hvad blev der egentlig af ...

Ægshampoo – den ellers så populære gule shampoo, som man kunne rekvirere i enormt store flasker i ethvert supermarked i slutningen af 70'erne og et godt stykke ind i 80'erne. En klassiker på farfars badeværelse.

Men fortvivl ikke. Æg kan håret stadig få, bare på den hjemmelavede måde. Fra adskillige debatfora forlyder det, at håret bliver blødt og glansfuldt af æg, så her følger en opskrift: Tag et æg eller to og slå ud i en skål og pisk sammen med en slat olie, massér blandingen ind i håret og tag en pose omkring. Lad det sidde 10-15 minutter og skyl ud med køligt vand. Hvis vandet er for varmt, stivner æggemassen til røræg i håret. Vi takker for det gode råd. ■

3-4 gange om ugen er sundt

Måske husker du Rigshospitalets æggekur, der ordinerede slankefolket at proppe sig med hårdkogte æg. Men selv om kuren aldrig har haft noget med det hæderkronede hospital at gøre, er æg nu ikke at kimse ad set fra et sundhedsmæssigt perspektiv.

Æg indeholder alle essentielle næringsstoffer med undtagelse af C-vitamin. Og så er der kun sølle 11 gram fedt pr. 100 gram æg.

Men hvor mange må man så spise, tænker den utålmodige læser. Ifølge ernæringssekserterne kan du roligt guffe 3-4 æg om ugen. Hvis du får medicin mod forhøjet kolesteroltal, skal du nok holde lidt igen. ■

Som æg kan man vel godt blive lidt fornærmet over ...

At blive sat i bås med sportsdmygler, som når Caroline Wozniacki taber 6-0, 6-0, og overskriften lyder: Wozniacki fik dobbelt-æg. Til gengæld kan ægget glæde sig over at have inspireret danske kunstnere som Piet Hein, der designede superelipsebordet, og Arne Jakobsen, der må siges at have iklædt ægget en vis snobeffekt. ■

Hyggeligt

Køkkenhjælpere. Sonja Gevnø Rasmussen og Kirsten Andersen nyder at have børnene med i køkkenet i Ungdomsgårdens Vuggestue i Brønshøj.

Af **Jette Rantorp**

Nej, siger mange madmødre, når der er tale om at have vuggestue-børnene med i køkkenet. Det er der hverken plads eller tid til. Og i øvrigt er de små nogle veritable bakteriebomber.

Men sådan er det ikke i Ungdomsgårdens Vuggestue i Brønshøj. Her er børnene velkomne – hvad enten de kommer for at deltage i madlavningen, eller de bare kommer susende forbi på deres motorcykel og spørger »Hej, hvad laver du?«

»Det nyder vi meget. Det er hyggeligt. Og jeg tror, det betyder meget for børnene,« siger køkkenleder *Sonja Gevnø Rasmussen*, som har sørget for ungerne daglige mad i en menneskealder.

»Kommer de for at være med, stikker vi dem en skrællekniv og en skammel, så de kan nå bordkanten,« siger køkkenmedhjælper *Kirsten Andersen*.

»Så får de en gulerod eller en kartoffel, de kan skrælle. Det kan de sagtens klare.«

Vask hænder først

Samtalen bliver afbrudt, da en lille gut kommer stavrende med et kartoffelfad, der er større end hans hoved. Det er tomt. Der skal mere i. Og Kirsten fylder fadet.

»Det er de sidste. Nu er der ikke flere,« siger hun og sender drengen retur til stuen, før hun fortæller, at der selvfølgelig er regler for børnene, når de er i køkkenet.

»Først og fremmest skal de vaske hænder, før de går i gang med maden. Også selvom de lige har vasket hænder på stuen.«

*Køkkenmedhjælper
Kirsten Andersen*

*Køkkenleder Sonja
Gevnø Rasmussen*

»Det er også en fast regel, at de ikke må gå i køleskabet. Og har vi meget travlt, lukker vi døren til køkkenet og siger, at i dag dur det ikke med børn i køkkenet,« supplerer Sonja. Men det sker nu sjældent.

Om tirsdagen er det bagedag. Så deltager et par stykker fra hver stue med at lave dej og forme brød og boller.

»Det går godt. Vi er jo to – så er det lettere at have overblik. Og der er gudskelov aldrig sket nogen ulykker,« siger Sonja og går i gang med at fylde opvaskemaskinen. ■

jehr@foa.dk

Køkkenregler for børn

Børn må gerne være med til at lave mad, når der laves mad til en mindre, lukket personkreds. Når der er plads nok i køkkenet. Når der er uddannet personale, som kan instruere dem. Når børnene overholder samme krav til hygiejne som personalet. Og når madlavningen har et pædagogisk formål.

Men for at være med skal børnene lære:

- at vaske hænder grundigt før madlavningen, mellem rene og urene processer, efter toiletbesøg, efter de har nyst og hostet.
- at det er forbudt at pille næse eller klø sig i håret.
- at rå æg, kød og fisk kræver ekstra opmærksomhed.
- at forklæder er praktiske og smarte.

Kilde: www.altomkost.dk

Overgangsalder uden hede- og svedeture

Når man først er kommet i overgangsalderen, er de fleste ikke i tvivl. Kroppen reagerer nemlig på de forandringer, der sker, og helt op til 75 % kan berette om gener, som påvirker hverdagen negativt. Specielt hede- og svedeture er noget af det, mange må døje med. Men det kan naturmidlet Menoflora løse på en helt naturlig måde.

**PRØV
MENOFLORA
TIL HALV
PRIS**

Det naturlige valg

Flere kvinder end tidligere vælger i dag at tage ansvar for deres egen sundhed. Det er også en af hovedårsagerne til, at mange vælger at bruge Menoflora i overgangsalderen. Menofloras virkning er 100 % naturlig og udelukkende baseret på planteekstrakter af Salvie, Sojabønner og Rødkløver, og så er det fremstillet under farmaceutisk kontrol i Danmark.

TILBUD

**Styrker også
dine knogler**

Menoflora indeholder som noget specielt også D-vitamin, der styrker dine knogler gennem overgangsalderen. Det kan senere i livet vise sig at være vigtigt.

Dokumenteret **VIRKNING**

Menofloras effekt på hede- og svedeture er ikke kun noget, brugerne oplever. Det er også dokumenteret i en lang række studier, og produktet er i dag anerkendt af førende eksperter. Dette er også grunden til, at mange i dag anbefaler og bruger Menoflora. Specielt dem, som døjer med hede- og svedeture i overgangsalderen, vil opleve en stor forskel, når de begynder at tage et dagligt tilskud af Menoflora.

Menoflora stopper hede- og svedeture på 6 uger

Planteekstrakterne i Menoflora har gennem mange år været brugt til kvinder i overgangsalderen. Både brugere og studier dokumenterer, at effekten for de fleste starter efter 2 uger, hvor hede- og svedeturene begynder at aftage. Den fulde effekt vil mærkes efter 2-6 ugers brug af Menoflora.

Benyt dig af starttilbuddet. Du kan prøve Menoflora i 6 uger til halv pris og selv mærke effekten!

Ring 82 30 30 40 eller besøg www.wellvita.dk

Et godt starttilbud

Prøv Menoflora i 45 dage til halv pris kun kr. 69,-* Herefter sørger vores automatiske leverings-service for, at du hver anden måned får tilsendt friske forsyninger af Menoflora, som dækker det daglige behov i 2 måneder til en pris af kun kr. 139,50*. Du kan holde pause eller stoppe abonnementet præcis, når du ønsker det.

Bemærk!

Tilbuddet gælder kun 1 gang pr. husstand.

Bestil i dag

Menoflora kan bestilles på telefon 82 30 30 40 (hverdage mellem kl. 8.00 og 16.00) eller på www.wellvita.dk Varen sendes sammen med et girokort, så du først betaler, når du har modtaget varen.

*Der tillægges kr. 39,50 i porto pr. forsendelse

Klinisk uddannelse i relationsbehandling

- udbydes af Center for Relationsbehandling, Mestring og Miljøterapi, Regionspsykiatrien Herning

Uddannelsen er rettet mod tværfagligt personale i behandlingspsykiatri; døgn- og ambulant behandling og socialpsykiatri; bosteder, udvidet bostøtte, støtte-kontaktpersoner mm. Der kræves minimum 3 års psykiatrisk erfaring.

Se nærmere information på www.regionmidtjylland.dk søg på Center for Relationsbehandling, hvor der er mere om uddannelsen.

Kontakt også

Lisbeth Frølund Davis
Tel. +45 9927 2456
lisbeth.davis@ps.rm.dk

midt
regionmidtjylland

Foreningen Krogerup Kurser

Psykiatrisk Center Nordsjælland afholder

**Internatkursus på Krogerup Højskole
Mandag 21. – tirsdag 22. juni 2010**

AFFEKTREGULERING, MENTALISERING OG MESTRING I KLINISK PRAKSIS

Underviser: Chefpsykolog Jens Hardy Sørensen, specialist og supervisor i psykoterapi, ekstern lektor ved Syddansk Universitet.

I de senere år har man nået en øget tværfaglig viden om, hvordan det lille barn lærer at regulere og forstå egne følelsestilstande gennem en nær relation til andre samt om de følger i form af psykisk lidelse, det kan få, hvis denne evne ikke er blevet tilstrækkelig udviklet. Endvidere hvordan man klinisk kan arbejde med at afhjælpe denne mangel gennem relationsbehandling.

Pris: 3800 kr. som inkluderer overnatning, fuld forplejning (ekskl. drikkevarer), inkl. festmiddag d. 21. Prisen er 3600 kr. uden overnatning.
Kursusbevis udstedes.

Tilmeldingsfrist: Bindende tilmelding ved indbetaling senest d. 25. maj

Nærmere oplysninger:

Dorthe Mai - domai@noh.regionh.dk - tlf. 4829 3466
Annette Holst Hessner - anhohe@noh.regionh.dk - tlf. 4829 3538

Besøg vores hjemmeside og ring og få en snak om dine muligheder for at blive vikar hos det foretrukne vikarbureau inden for sundhedssektoren.

 39 69 10 89

www.personalegruppen.dk

Vi mangler social- og sundhedsassistenter, sygehjælpere og social- og sundhedshjælpere

ActivCare®
Vikarer til hele sundhedssektoren

København	☎ 70 20 30 00	Aalborg	☎ 96 31 80 71
Roskilde	☎ 46 31 01 20	Odense	☎ 63 12 80 00
Århus	☎ 86 13 24 44	Kolding	☎ 75 10 12 80

www.activcare.dk

Gode råd til jobsøgning

FOAs A-kasse har udgivet en pjeces med gode råd til jobsøgning.

Du kan bruge den, uanset om du er ledig, nyuddannet, skal flytte eller bare vil prøve noget nyt.

I pjecen kan du læse om:

- hvor du kan finde det rigtige job for dig
- hvordan du skriver en god jobansøgning
- hvordan du klarer dig godt til en jobsamtale.

Læs også om, hvordan du undgår at spænde ben for dig selv, når du søger job. Det gør du for eksempel, hvis du hver gang sender den samme jobansøgning, eller hvis du ikke er godt forberedt til en jobsamtale.

Pjecen hedder *Når du søger job – gode råd til jobsøgning*. Den er gratis, og du kan bestille den på www.foa.dk/Forbund/Publikationer.

og vi har seks vindere!

Jette Holding
Pilegårds vænge 60
2635 Ishøj

Lone Hjorth
Lærervej 3
6064 Jordrup

Jørgen Rasmussen
Nyvej 27, 1.tv.
2750 Ballerup

Hanne Thomsen
Hejls Landevej 62
6094 Hejls

Kamma Mauritzen
Anumvej 53
6900 Skjern

Bente H. Klemmensen
Ved Holmen 3D
8400 Ebeltoft

vinderne kan vælge imellem

1 Sportstrøje med lynlås (S-XXXL)

2 Ur, med urkæde

3 Caps. A: gråt logo – B: rødt logo

4 Sports t-shirt (S-XXL)

5 USB-stik med logo

6 Pung. A: herre – B: dame

7 Paraply. A: regnbue – B: sort

8 Shopper.

9 Jakke – windbreaker sort str.: S-XXXL

Send løsningen

Skriv løsningen (de gule felter) til mlix@foa.dk eller send et brev til: Mark Nixon, *fag og arbejde*, Stauings Plads 1-3, 1790 København V. Mærk kuverten »krydsord«.
Husk at skrive hvilken præmie, nummer, bogstav og evt. størrelse, du ønsker dig. God fornøjelse!
Vi skal have løsningen senest den 21. april

Løsning på opgaven i **fag og arbejde** nr. 3. 2010

Mariagerfjord

Faggruppeklubben Pædagogisk Sektor. 19. april kl. 19 er der besøg på legetøjsfabrikken Dantoy. Kom og se hvordan legetøj bliver fremstillet. Der vil ikke være mulighed for at købe legetøj. Tilmelding til tildsrepræsentanterne senest 12. april. P.b.v. *Karen Nielsen*

Seniorklubben afholder 5. maj en eftermiddagstur til Hospice i Aalborg. Afgang fra Hobro rutebilstation kl. 12.30 – tilmelding 19. april til Birte Jensen på tlf. 51 22 56 93.

Silkeborg-Skanderborg

Pensionsrådgivning. Som en service for medlemmerne vil en pensionsrådgiver fra PenSam være til rådighed for medlemmerne på FOA-kontoret, Dalgasgade 24, Silkeborg. Hvis du ønsker at tale med vejlederen enten 12. april eller 26. april kl. 12-14.30, kan du træffe aftale om tidspunkt på tlf. 46 97 20 20. Pensionsrådgiveren kan træffes på vores kontor i Skanderborg 27. april kl. 13-15.30. Hvis du ønsker en samtale, kan du træffe aftale med PenSam på tlf. 44 39 33 31.

Foredrag med Poul Nyrup Rasmussen 28. april kl. 18-21, hvor han vil berette om sit liv i politik. Arrangementet afholdes i Lunden, Vestergade 74, Silkeborg. Gratis for medlemmer. Maks. 180 pladser. Bindende tilmelding til FOA på tlf. 46 97 20 20.

Legoland. I år kan der vælges mellem 30. april, 1.-2. maj eller 12.-13. juni. Medlemspris pr. entrebillet 140 kr., børn 0-2 år gratis. Maks. 5 billetter pr. medlem. Billetterne kan købes kontant i afdelingen fra 15. marts.

Djurs Sommerland. I år går turen til Djurs Sommerland 13.-16. maj. Medlemspris pr. entrebillet 120 kr., børn 0-2 år gratis. Maks. 5 billetter pr. medlem. Billetterne kan købes kontant i afdelingen fra 15. marts.

Dat@logikken. Alle medlemmer kan gratis benytte vores datastue i FOA-Huset, Dalgasgade, som er åben hver tirsdag fra kl. 17-20 – dog undtaget skolernes ferie og helligdage. Vi har alt i udstyr og vores dygtige instruktører kan hjælpe dig med lidt af hvert. Der er ingen tilmelding – mød bare op.

Seniorklubben afholder hygetur m/frokost 21. april. Mødested: Alderslyst Kirke kl. 12. Deltagerpris 75 kr. Tilmelding senest 8 dage før på tlf. 46 97 20 20. Udflugt til Kolding og Omegn 27. maj kl. 9. Mødested Shell i Østergade, Silkeborg. Pris 100 kr. og gæster 150 kr. som betales ved tilmelding. Maks. 50 pladser. Tilmelding på tlf. 46 97 20 20 senest 8 dage før.

Skive

Seniorklubben. *Fra blå blink til rollator* – foredrag ved forhenværende politimand 29. april kl. 14 i FOAs mødelokaler, Slotsgade 7, 1. sal. Pris 50 kr. inkl. kaffe og brød. Husk tilmelding senest 23. april.

Sønderborg

Seniorklub. Betalingsmøde 15. april kl. 14 i FOA, Damgade 104, til ferieturen til Polen den 3.-7. maj. Vi giver en kaffetår og brød. Halvårsafslutning 27. maj kl. 14 i havnen i Hørup Hav. Hygge, medbring kaffe, brød haves. 50 kr. for 'pølsegilde', øl og vand kan købes – tilmelding 15.-29. april. *God sommer ønsker bestyrelsen*

Odense

Aktivitetsgruppe D. Vi får besøg 8. april kl. 14 på Tolderlundsvej 7 af Johs. Nørregaard Frandsen, institutleder på Odense Universitet. Han vil holde et foredrag med titlen *Krøniketid til sms-samfund*. Vi håber, mange møder op til dette spændende foredrag. 21. april kl. 14, Vesterbro 120, kommer Agnethe Bjørn og

underholder i Fællesklubben. 27. april tager vi på en fantastisk sejltur med hjuldamperen Helene på Haderslev fjord. Vi sejler 12 km ud ad fjorden til Aarø, 1½ time med en usædvanlig smuk naturoplevelse. Om bord nyder vi en dejlig middag. Efter at have gået lidt rundt på Aarø, kører vi fra Aarøsund til Starup Kirke, en treskibet basilika. Vi nyder kaffe og kage ved bussen. Efter en tur rundt om Haderslev Dam og Tørring Mølle går turen tilbage til Odense. Vi kører fra P-pladsen Ålykke allé, Rugårdsvej kl. 8.30. Forventet hjemkomst ca. kl. 18. Prisen for hele herligheden er 350 kr. Tilmelding senest 8. april. 11. maj kl. 14 på Tolderlundsvej 7 har vi været så heldige at få overlærer Frans Bay til at fortælle os historien om Odense Å og vise lysbilleder. Frans Bay fortæller på en levende måde, så kom og få den oplevelse med. 27. maj kl. 13 i FOA, Vesterbro 120, afholder vi vores sædvanlige sjove og hyggelige forårsfest med god mad + ½ fl. vin pr. person. Joana kommer og spiller op til dans med alle de kendte melodier, som vi holder af. Kom og få en svingom eller en hyggesnak over kaffen. Vi slutter og lukker kl. 17. Pris 125 kr. med tilmelding senest 8. april. P.b.v. *Kjeld Rasmussen*

Er du opdateret?

Tilmeld dig FOAs nyhedsbrev:
www.foa.dk/nyhedsbrev

Vindere i MedlemsPulsen

Hver måned trækker vi lod blandt deltagerne i FOAs medlemspanel, MedlemsPulsen. Hovedpræmien er ét weekend-ophold for to på et Comwell-hotel i Danmark.

Har du endnu ikke tilmeldt dig MedlemsPulsen, kan du stadig nå det. Du skal være medlem af FOA – Fag og Arbejde, have en e-mail-adresse og så skal du have tid og lyst til at deltage i 4-8 undersøgelser hvert år.

Du bliver deltager ved at gå ind på www.foa.dk/medlemspulsen og besvare en række spørgsmål. Vindere i marts var:

Weekend-ophold

Annie Christensen, Sønderborgvej 72, 7441 Bording

Gavekort a 250 kroner til Coop

Connie Kaas Petersen, Søndervang 79, 7323 Give
Ella Schrøder, Helikonsvej 8, 2300 København S
Hanne Langmarch Nielsen, Pillevej 32, 7870 Roslev
Catharine Jochumsen, Brønderslevvej 104 B, 9900 Frederikshavn
Tina Hansen, Vestergade 4, 6900 Skjern

Vinderne får direkte besked.

Seniorgruppe Y. 13. april kl. 10 er der summemøde med hyggesnak, sang og kaffe. For dem der har lyst sluttet af med medbragt madpakke. Øl og vand kan købes. Kl. 9.30 er der indbetaling til fællesklub med Agnetha Bjørn 30 kr. 21. april kl. 14-17 er der fællesklub, hvor skuespiller Agnetha Bjørn underholder med et foredrag om *De gamle unge eller de unge gamle* – for dem der har levet en stund og måske føler tidens tand gnave i kroppen. 27. april kører vi kl. 9 fra Dannebrogsgade via Billund og Lego til Filskov, hvor vi spiser en lækker middag, inden vi kører til Givskud Zoo. Vi bliver kørt rundt og ser på alle dyrene. Der kan købes kaffe i cafeen. Drikkevarer og kaffe er for egen regning. Vi forventer at være i Odense kl. 18.30. 11. maj kl. 10-ca.13 får vi besøg af Senior Shoppen, som vil vise sommerens modetøj. Kl. 9.30 er der indbetalinger til Olsens Paradis, for medlemmer 275 kr., ikke-medlemmer 360 kr. 1. juni kl. 8.30 kører vi fra Dannebrogsgade mod Jylland. Mulighed for køb af forfriskning i formiddagspausen inden turen går til Olsens Paradis. Her kan du se fantasifulde anlæg lige fra elefantborg, vulkanhave til sjældne buske, buske og sovealkover til fri afbenyttelse. Et utroligt spændende og morsomt område at gå på opdagelse i. Herfra køres der til Endrup Møllekro, hvor der spises en dejlig middag, der selvfølgelig er med i prisen, mens drikkevarer er for egen regning. Hjemturen går via Vorbasse til Bindeballe med stop ved den gamle købmandsgård. Herfra fortsættes gennem den smukke Vejle Ådal til Odense med forventet hjemkomst kl. ca. 17.30. *Hilsen gruppe Y, Inge Egeberg*

Frederikssund

Seniorklubben. 14. april kl. 13.30 i FOA Huset er der Cafédag – *Humlepigerne* underholder med sange fra Bakken, pigerne bliver akkompagneret af guitar-spil. Kom og smag på bestyrelsens hjemmebag til kaffen og nyd det musikalske indslag. Den årlige udflugt går 19. maj til Møn med besøg på Geo Centret. Vi forsøger at holde prisen på det sædvanlige beløb på 200 kr. for klubmedlemmer og gæster 250 kr., men ret til ændringer forbeholdes. Vi spiser på restaurant Kaj Kok. Tilmeldingen er bindende og betaling skal ske på et forudgående møde dog senest 14. april. Afgang fra Frederiksværk station ca. kl. 9.20 og fra Frederikssund station ca. kl. 9.45. 15. september kl. 13.30 i FOA Huset kommer drabschef fra Københavns politi Øve Dahl og fortæller om livet i afdelingen – om dansk politi/Københavns politi og om drabsefterforskning.

Ligeledes berettes om samarbejdet med kriminalteknisk afdeling, retsmedicinerne og pressen. Der bliver bagefter tid til at stille spørgsmål.

Midtsjælland

Afskedsreception. Formand for Social- og Sundhedssektoren i FOA Midtsjælland Inger-Marie Nielsen har valgt at gå på efterløn, og vi siger farvel til hende ved en afskedsreception i afdelingen 7. maj kl. 13-16. Vi håber rigtig mange vil komme og gøre dagen festlig for Inger-Marie.

Edb-kurser foråret 2010. Begynderkursus 4., 11. og 18. maj. Tilmelding til afdelingen.

Studietur til Flensborg 13. april. Læs mere om denne tur på www.foa.dk/midtsjaelland.

Generalforsamling 20. april på Ankerhus, Slagelsevej 70 i Sorø. Vi starter med spisning kl. 18, hvortil der kræves tilmelding til afdelingen senest 13. april. Dagsorden ifølge lovene.

1. maj 2010 – læs mere på

www.foa.dk/midtsjaelland, når tiden nærmer sig.

Loppemarked – kom og gør et godt køb. FOA Midtsjælland holder loppemarked 29. maj kl. 11-15 på P-pladsen, Japanvej 2 i Slagelse. Der vil være salg af pølser og andre forfriskninger. Er du kræmmer? Har du brug for at få ryddet ud på loftet eller i kælderens? Har du lyst til et par timer i selskab med andre kræmmere? Så ring og bestil en stand hos FOA Midtsjælland på 46 97 19 70 – det er gratis for medlemmer af FOA. Reservation skal ske senest 21. maj. Du skal selv medbringe bord og eventuel stol.

Social- og Sundhedssektoren. Ekstraordinær generalforsamling i FOA Midtsjælland 28. april kl. 19 på Japanvej 2 i Slagelse. Dagsorden: Valg af ny sektorforsamling. Forslag til kandidater skal være sektoren i hænde senest 6. april.

Guldborgsund

Tur til København 17. april – vi starter kl. 8 præcis fra Cementen, Nykøbing F. Vi skal på rundvisning på Christiansborg kl. 10, på Nationalmuseet og slutter af på Bakken. Der vil blive serveret kaffe og en frøsnapper, og der kan købes vand til 12 kr. og øl til 15 kr. på vej derind i bussen. Der er også en sandwich og en øl/vand efter Christiansborg. Aftensmad er for egen regning. Vi kører til Bakken kl. 15 præcis. Bussen kører hjem igen kl. 20 præcis. Bindende tilmelding fra 8.-12. april kl. 13 til Gitte på tlf. 46 97 17 50 – maks. 76 personer. *Venlig hilsen Jens Erik Bosen, Pædagogisk Sektor, Jan Karlsen, Teknik- og Servicesektoren og Lena Havsteen, Social- og Sundhedssektoren*

Seniorklubben. Afdelingens tur ud i det blå for efterlønnere og pensionister finder i år sted 26. maj. Afgang kl. 9 fra Cementen, Nykøbing F., hjemkomst kl. ca. 17. Turen er gratis for medlemmer, der ægtefæller opkræves 150 kr. ved tilmeldingen. Bindende tilmelding til afdelingen senest 6. maj kl. 13 på tlf. 46 97 17 50. *Venlig hilsen afdelingsformand Mogens Larsen*

Ledige i aktivering

På FOAs arbejdspladser har der altid været mange ledige i aktivering, og med den stigende ledighed kan vi forvente endnu flere. De flere hænder bliver ofte budt velkommen af kolleger, der sukker efter aflastning. Men risikoen for misbrug af de aktiverede og fortrængning af de ordinært ansatte lurer lige om hjørnet. FOA har derfor sammen med HK og 3F lavet en pjeces om aktivering på kommunale arbejdspladser. Målgruppen er især tillidsrepræsentanter, men også ledere, kolleger og de aktiverede selv kan blive klogere af at læse med.

Pjecen giver forslag til, hvordan arbejdspladserne og jobcentrene kan blive bedre til at bruge aktivering som redskab til rekruttering og opkvalificering. Pjecen er gratis og kan bestilles på www.foa.dk/Forbund/Publikationer.

fag og arbejde

fagbladet for FOA

Sidste frist

for aflevering af stof til afdelinger og klubber

Blad:	Sidste frist	Udkommer
juni	4. maj	3. juni
juli/aug.	1. juni	1. juli
sept.	3. aug.	2. sep.

Teksten må være redaktionen i hænde på afleveringsdagen SENEST med morgenposten

Stauings Plads 1-3,
 1790 København V.

 Telefon: 46 97 26 26
 Telefax: 46 97 23 00
 www.foa.dk
Kontortid:
 Mandag-torsdag: 8:30-16:00
 Fredag: 8:30-15:00
PenSam
 Jørgen Knudsens Vej 2,
 Postboks 282,
 3520 Farum

 Telefon: 44 39 39 39
 Telefax: 44 39 39 40
 www.pensam.dk
FOA-afdelinger:

Afd. 1:	46 97 11 00
foa1@foa.dk	
Bornholm:	46 97 33 13
bornholm@foa.dk	
Brønderslev:	46 97 10 30
broenderslev@foa.dk	
Esbjerg:	76 10 93 50
esbjerg@foa.dk	
Frederikshavn:	46 97 11 70
frederikshavn@foa.dk	
Frederikssund:	46 97 12 00
frederikssund@foa.dk	
Guldborgsund:	46 97 17 50
guldborgsund@foa.dk	
Herning:	46 97 12 60
herning@foa.dk	
Hjørring:	46 97 13 46
hjoerring@foa.dk	
Holbæk:	46 97 14 00
holbaek@foa.dk	
Holstebro:	46 97 14 14
holstebro@foa.dk	
Horsens:	46 97 14 55
horsens@foa.dk	
Kolding:	46 97 15 76
kolding@foa.dk	
KLS:	46 97 15 00
kls@foa.dk	
Køge:	46 97 16 00
koege@foa.dk	

Lillebælt:	46 97 36 10
lillebaelt@foa.dk	
Lfs:	35 44 45 46
lfs@lfs.dk	
Lolland:	46 97 30 00
lolland@foa.dk	
Mariagerfjord:	98 51 21 11
mariagerfjord@foa.dk	
Midtsjælland:	46 97 19 70
midtsjaelland@foa.dk	
Nordsjælland:	46 97 33 90
nordsj@foa.dk	
Nordvestsjælland:	46 97 14 77
nordvestsj@foa.dk	
Odense:	46 97 18 00
odense@foa.dk	
Randers:	46 97 19 00
randers@foa.dk	
Roskilde:	46 97 19 90
roskilde@foa.dk	
Silkeborg-Skanderborg:	46 97 20 20
silkeborg-skanderborg@foa.dk	
Skive:	46 97 20 80
skive@foa.dk	
Social- og Sundhedsafdelingen	
sosu@foa.dk	46 97 22 22
Svendborg:	46 97 27 27
svendborg@foa.dk	
Sydsjælland:	46 97 28 00
sydsj@foa.dk	
Sønderborg:	46 97 34 00
soenderborg@foa.dk	

Sønderjylland:	46 97 35 00
soenderjylland@foa.dk	
Thisted-Morsø:	46 97 29 00
thistedmorsoe@foa.dk	
Trafikfunktionærernes Fagforening:	46 97 28 80
trafik@foa.dk	
Varde:	75 21 01 00
varde@foa.dk	
Vejle:	75 82 52 88
vejle@foa.dk	
Viborg:	46 97 30 30
viborg@foa.dk	
Aalborg:	46 97 31 31
aalborg@foa.dk	
Århus:	89 36 66 66
aarhus@foa.dk	
Lokalkontor i Odde:	86 55 21 40

PMF-afdelinger:

PMF afd. 1:	46 97 31 01
pmf-afd1@foa.dk	
PMF afd. 4:	43 71 66 90
pmf-afd4@foa.dk	
FOA/PMF Kbh. Syd:	46 97 28 50
kbhsyd@foa.dk	
PMF Fyn:	46 97 13 13
pmffyn@foa.dk	

FOA i farver

Dette er en invitation til at være med til FOA i farver, FOAs mangfoldigheds-konference, der sætter integration og etnisk ligestilling på dagsordenen.

Hvem er det for?

Alle FOA-medlemmer med interesse for mangfoldighed, rummelighed, etnisk ligestilling og integration kan være med. Vi opfordrer særligt medlemmer med anden etnisk baggrund end dansk til at deltage.

Tid og sted

Torsdag 20. maj i HB-salen i FOAs forbundshus, Stauings Plads 1-3, København. Konferencen begynder klokken 10 og slutter klokken 16.

Hvordan kommer du med?

Du tilmelder dig ved at henvende dig til din lokale FOA-afdeling senest tirsdag 27. april. Det koster ikke noget at deltage, men du skal aftale med din arbejdsgiver, om du kan få fri til det. FOA betaler dit eventuelle løntab på dagen foruden transporten til og fra forbundshuset i København.

Flere oplysninger på www.foa.dk/mangfoldighed

ANSVARSHAVENDE:
 Gitte Hejberg, chefredaktør
 gith@foa.dk. Tlf.: 46 97 24 58.
REDAKTIONEN:
 redaktionen@foa.dk
 Finn Olsen, redaktionschef, grafiker
 fino@foa.dk. Tlf.: 46 97 23 97.
 Rie Schmidt, redaktionssekretær
 ries@foa.dk. Tlf.: 46 97 23 28.
 Britta Lundqvist, journalist
 brlu@foa.dk. Tlf.: 46 97 23 20.
 Jette Rantorp, journalist
 jehr@foa.dk. Tlf.: 46 97 24 68.
 Merete Nielsen, journalist
 men@foa.dk. Tlf.: 46 97 25 25.
 Maj Dahl-Rasmussen, journalist
 mdr@foa.dk. Tlf.: 46 97 25 65.
 Finn Danielsen, journalist
 fida@foa.dk. Tlf.: 46 97 23 33.
 Gro Ammendrup, journalistpraktikant
 gram@foa.dk. Tlf.: 46 97 24 19.
 Joe Anderson, grafiker.
 joe001@foa.dk, Tlf.: 46 97 23 22.
 Maja Honoré, grafiker.
 maja001@foa.dk, Tlf.: 46 97 22 57.
FORSIDEILLUSTRATION:

Jørgen True

 Medlem af Dansk Fagpresse
 Tilsluttet Fagpressens Mediekontrol

OPLAG: 205.565/6. årgang

TRYK: Color Print A/S

ISSN: 1901-5712

REDAKTIONEN SLUTTET: 24. marts

 Indlæg til 'AFDELINGER OG KLUBBER'
 sendes til både Dorthe Møller, dorm@foa.dk
 og Mark Nixon, mlix@foa.dk
 Juni-nummeret: 4. maj
ANNONCER:

DANSK MEDIAFORSYNING

Telefon: 70 22 40 88

www.dmfnet.dk

ANNONCEFRIST:

Maj-nummeret: 21. april

UDGIVER:

Stauings Plads 1-3,

1790 København V

Telefon: 46 97 26 26

Telefax: 46 97 22 90

www.foa.dk · e-mail: foa@foa.dk

Af **Katrine Klinken**
Foto: **Thomas Hergaard**

Byg-otto med bacon og grønne asparges

Det er forår, men så tidligt på året, at det er begrænset, hvor meget der er kommet op af jorden herhjemme. Asparges er noget af det første, vi har, og om kort tid kommer der mange flere friske grøntsager, f.eks. kartofler. Indtil da kan man vælge at bruge de tørrede korntyper. Lokalt dyrket byg kan købes som perlebyg, hvor den yderste, grove skal er delvist poleret af.

De kan bruges a la den italienske ret risotto. Det bliver til en ret, der er grov og med mange fibre, og som fylder i maven og giver en god mæthedss fornemmelse. For at blive mæt på en dejlig måde, er det vigtigt at smage retten godt til og sørge for, at den er så saftig, at den bliver blød og lækker.

Opskriften er til 4 portioner.

Byg-otto

250 g perlebyg
150 g hel bacon, gerne økologisk og/eller lavet på gammeldags måde
1 løg
2 spsk olivenolie
1 dl hvidvin eller evt. 1 dl urtebouillon
ca. 1/2 liter god grøntsagsbouillon (kog den evt. selv, se tips)
1 bundt grønne asparges
1-2 hoveder hjertesalat
50 g flødeost naturel
ca. 50 g parmesanost
2 spsk klippet purløg

salt og friskkværnet peber

Tilbehør: evt. brød

- Skyl perlebyg i koldt vand og lad det dryppe af i en si.
- Skær evt. svær af baconen og skær den i små tern. Pil og hak løget.
- Steg bacontern gyldne i lidt olie i en tykbundet gryde. Kassér stegfedtet. Tilsæt løgene og evt. lidt ekstra olie og steg dem klare.
- Tilsæt perlebyg og rør gradvist hvidvin eller grøntsagsbouillon i. Når vinen er opsuget, tilsættes lidt kogende grøntsagsbouillon,

og når det er opsuget, tilsættes lidt mere. Kog under låg og rør jævnlige, til perlebyggen er mør i alt ca. 20 min.

- Bræk den nederste, træede del af aspargeserne. Enderne kan evt. koges med i grøntsagsbouillon 5-10 min. Skær aspargeserne i stykker og kog dem med i retten et par minutter.
- Rør flødeost og parmesanost i byg-otto'en. Smag til med salt og peber. Anret på skyllede hjertesalatblade. Drys med purløg og friskhøvlet parmesanost. Spis evt. brød til.

Tips

Kog grøntsagsbouillon af 500 g urter – f.eks. selleri, løg, porrer og gulerod. Man kan købe bakker med blandede suppeurter eller bruge toppe af selleri, porre og evt. bløde gulerødder. Skær urterne i stykker og kog dem med 2 liter vand, hele krydderier som peberkorn, laurbærblade, stjerneanis og koriander. Tilsæt 1 spsk salt. Si bouillon og smag til med ca. 1 dl god vineddike eller citronsaft.

Se også

www.foa.dk/opskrifter

Er du rigtig klog?

Test din viden og vær med i lodtrækningen om et gavekort til Coop Danmark til en værdi af 250 kroner.

Vi trækker lod blandt de indsendere, der har svaret rigtigt på flest spørgsmål.

Alle svarene kan findes i dette nummer af *fag og arbejde*.

Send den rigtige rækkefølge af bogstaver til redaktionen@foa.dk senest den 21. april og skriv quiz i emnefeltet.

Kun medlemmer af FOA kan deltage i lodtrækningen.

Vinderen af quizen i *fag og arbejde* nr. 3 blev Myrna Frederiksen, Kastrup.

1. Hvilket hospital fik kun godkendt ét ud af 40 rum i stikprøvekontrollen?

- A. Frederiksberg Hospital
- B. Hvidovre Hospital
- C. Herlev Hospital

2. Hvilket hospital var det reneste ifølge stikprøvekontrollen?

- A. Gentofte Hospital
- B. Rigshospitalet
- C. Frederiksberg Hospital

3. Hvor mange personer bliver hvert år smittet med en infektion, mens de er på et hospital?

- A. 8.000
- B. 46.000
- C. 90.000

4. Hvor stort et tillæg giver Århus Kommune sine uddannede medarbejdere for at gå fra deltid til fuldtid?

- A. 5.500 kr.
- B. 7.500 kr.
- C. 9.500 kr.

5. Hvilke medarbejdere på plejeområdet i Århus Kommune har flest sygedage?

- A. De fuldtidsansatte
- B. De deltidsansatte

6. Hvor mange kvinder ansat i det offentlige arbejder på deltid?

- A. Halvdelen
- B. En tredjedel
- C. En fjerdedel

7. Hvor i landet har børn været kreative med genbrugsmaterialer og lys?

- A. I Grenå
- B. I Vordingborg
- C. I Randers

8. Hvor længe var sosu-hjælper Jette Clemmensen medlem af Det Faglige Hus, før hun fortrød og meldte sig ind i FOA igen?

- A. Et år
- B. To år
- C. Tre år

9. Hvor mange sygedage havde sosu-hjælperne i Gribskov Kommune i gennemsnit i 2008?

- A. 25,3
- B. 33,8
- C. 43,5

10. Hvordan mener Pia Foght (S), som er formand for Social- og Sundhedsudvalget i Gribskov Kommune, at sygefraværet kan gøres mindre?

- A. Ved at give medarbejderne mere i løn
- B. Ved at give medarbejderne mere indflydelse
- C. Ved at ansætte flere medarbejdere

Afsender:

FOA
FAGOGARBEJDE

Stauings Plads 1-3
1790 København V

41007 fag og arbejde

Spar op til 30% på populære modeller

praxis®

... gør din dag behagelig

Softshell

Smart jakke med mange detaljer. Bl.a fleecefor, vandtætte lynlåse og aftagelig hætte i en funktionel og slidstærk stræk-kvalitet. Jakken er åndbar, vind- og vandafvisende og kan bruges hele året.

– Et kvalitetsprodukt, som lige nu sælges til en pris langt under hvad en tilsvarende jakke i denne kvalitet koster.

Model 21224

Unisex softshell jakke
Farve: Sort - Marine - Rød
XS - 4XL

kr. 499,-

Model 21225

Dame softshell jakke
Farve: Sort - Marine - Rød
XS - 4XL

kr. 499,-

2 stk.
softshell jakker
Kun kr. 700,-

- Super behagelig kvalitet!

Denimserien er fremstillet i overvejende bomuld tilsat spandex for at give elasticitet. Ved at kombinere denims store slidstyrke med spandex har vi skabt en serie, der er ideel, hvis du har brug for at kunne bevæge dig frit, f.eks. med mange stræk og bøj. 98% bomuld/2% Spandex

Model 15323

Dame jeans med lav taljehøjde
XXS/34 - 4XL/50

kr. 299,-

Model 15212

Dame piratjeans
XXS/34 - 4XL/50

kr. 299,-

Model 15321

Dame jeans med normal taljehøjde
XXS/34 - 4XL/50

kr. 299,-

Model 25020 - Tenerife

Kvalitet: Skind med microfiber dæksål.

Velcrolukning

Farve: Hvid

Størrelse: 36 - 41

kr. 299,-

Frit valg
2 par kun
kr. 400,-

Model 25100 - London

Dame sportsko med velcrolukning.

Kvalitet: Imiteret skind

Farve: Hvid/sølv

Størrelse: 36 - 42

kr. 299,-

Miks som du vil! - Du kan frit vælge mellem alle varerne på siden og får selvfølgelig rabat på alt - bare du bestiller minimum 2 dele i alt. Tilbudet gælder til 01.04.2010 og du har fuld retur- og bytteret i 14 dage.

Bestil og se hele kollektionen på 97 12 82 82 eller www.praxiswear.dk

Praxis A/S
Hammershusvej 16 i
DK-7400 Herning